

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1861.

ΤΟΜΟΣ ΙΒ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 271.

ΘΩΝΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ.

— 000 —

Τῆν 20 Μαΐου 1861, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Μεγαλειωτάτου Βασιλέως καὶ τῆς καθιδρύσεως τοῦ φερωνύμου αὐτῷ Πανεπιστημίου, ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας Κ. Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆς λαβὼν ἐντολὴν παρὰ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ἀπήγγειλε τὸν παρατιθέμενον λόγον, ὃν μετὰ πολλῆς προσοχῆς ἤκουσε καὶ μετὰ προθυμίας ἐπευφήμησε τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον.

Ὅταν πρὸ τριακονταετίας ἐπεδήμησα κατὰ πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας, εὔρον αὐτὰς ἀμορφοῦσιν σωρὸν συντριμμάτων, καὶ μεταξὺ ἐρειπίων νέων βεβηλούντων τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια, πενιχρὰς τινὰς καλύβας ἀνεροπομένας εἰς τῆς Ἀκροπόλεως τὰ πλευρὰ, καὶ ὡς γονυπετούσας ἐνώπιον περισωθέντος τινὸς λειψάνου τῆς ἀρχαίας μεγαλειότητος· εὔρον ἱπποστάσιον τὸ Θησεῖον καὶ ἀσβεστοκάμινον τὸ Ὀλύμπιον, καὶ εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐφ' ἧς νῦν ἱστάμεθα, εὔρον ῥακενδύτην Ὀθωμανὸν βόσκοντα τὰς ἰσχρὰς του καμήλους, καὶ πανταχοῦ ἐρήμωσιν καὶ καταστροφῇ, τὰς λειτουργοὺς ταύτας καὶ τὰς ὁπαδοὺς τῆς δουλείας.

Ἐξ ἔτη παρήλθον ἔκτοτε, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐαρινῇ παιδρον πλῆθος, εἰς οὗ τὰ βλέμματα ἤκτινοβόλει ἡ

νέα ζωὴ, ἀνήρχετο ἐορτασίμως πρὸς εὐραϊαν οἰκίαν ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν, διότι ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡ τῶν γενεθλίων οὐσα καὶ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Μεγαλειωτάτου ἡμῶν Βασιλέως, ἐπανηγυρίζετο μεγαλοπρεπέστατα καὶ δημοτελέστατα διὰ τῆς πρώτης ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου, ἐγχειρομένου εἰς ναὸν πνευματικῆς κοινωνίας καὶ ἀδελφότητος αἰσθημάτων καὶ ἀγωγῆς πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁμοδόξοις. Μικρὸν δ' ἔτι, καὶ ἡ βασιλικὴ δαψίλεια, ὡς καὶ ἡ τῶν Πανελλήνων φιλοτιμία διεκόσμησαν ταῖς παλινοστούσαις Μούσαις τὸ λαμπρὸν τοῦτο μέγαρον, ἐν ᾧ σήμερον ἐορτάζομεν τὴν εἰκοστὴν τετάρτην ἐπέτειον τῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ βίῳ τοσοῦτον ἐπισήμου ἐκείνης ἡμέρας.

Ἐπειδὴ δ' ἔθας ἀκαδημαϊκὸν ἐπεκράτησε νὰ πανηγυρίζηται αὕτη διὰ τινος ἀπὸ τούτου τοῦ βήματος ἀγορεύσεως, ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐπιτρέπεται τῇ τοῦ ἀγορεύοντος ἐκλογῇ, ἔστω μοι, ἀφ' οὗ ἐμνήσθην τῆς οἰκτρᾶς ὄψεως ἦν παρίστα ἐν ἡμέραις δουλείας ἡ ποτὲ κλεινὴ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, νὰ ἐκθέσω διὰ βραχέων ὅποια τις ἦν αὕτη ἐν γένει ὅταν ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐλαμπε πρώτη καὶ ἐνδοξοτάτη μετὰ τῶν πόλεων. Naί μὲν, σήμερον ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἐλευθερίας ἀνακύπτει ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς, καὶ τὴν ἀμορφίαν αὐτῆς διαδέχονται σεμνοὶ ναοὶ, ὠραῖαι οἰκίαι, ὁδοὶ εὐθύτομοι, καὶ ἐν εὐσχίσις κήποις ἡ ἀηδῶν πάλιν κελαδεῖ πρὸς τὸ ῥόδον, καὶ ἐν γένει πρὸς καλλωπισμὸν αὐτῆς συναμιλλᾶται ἡ ἀνατολικὴ τῆς φύσεως καὶ τοῦ κλίματος καλλονὴ μετὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς εὐρυθμίας·

ἀλλ' ἐν ᾧ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εὐνομίας εἰς νέαν ἀναγεννᾶται μορφήν, καὶ ἐξαλείφονται ὁσημέραι τὰ ἴχνη τῶν συμφορῶν καὶ τῶν ἐξολοθρεύσεων, κινδυνεύουσι νὰ συναπολεσθῶσι καὶ πολλὰ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἴχνη, καὶ αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι νὰ ἐξαφανισθῶσιν ὑπὸ τὸν μανδῦαν τοῦ πολιτισμοῦ πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅτε ἐκάλυπτε τὸν σεβαστὸν αὐτῶν σκελετὸν στῶμα κόνεως καὶ ἐρειπίων τῶν βαρβάρων αἰώνων. Διὰ τοῦτο, ἐνῶ ὁ νέος βίος ἀπαιτεῖ καὶ ἐπιφέρει ἀλλοιώσεις ἐπ' ἀλλοιώσεων, καὶ ἀληθῶς νέας ἀπεργάζεται τὰς Ἀθῆνας (1), μικρά τι; ἐκδρομὴ εἰς τὰς ἀρχαίας ἐκείνας, οὐχὶ μετ' ἀξιώσεων γινομένη ἐπιστημονικῆς ἀκριβολογίας, ἣτις ἤθελε καταστήσει αὐτὴν μακροτέραν ἢ κατὰ τὴν παρούσαν ὥραν, καὶ ὀχληροτέραν τῇ ὁμηγύρῃ, ἀλλὰ μόνον εἰς πρόχειρον διεγερσὶν ἀναμνήσεων, κοινῶν μὲν βεβαίως, πάντοτε ὁμῶς ὠφελίμων καὶ προσφιλῶν, ἴσως τύχῃ ἐπιεικῶν ἀκρατῶν, ἀφορώντων μᾶλλον εἰς τὴν λαμπρότητα τοῦ θεάματος ἢ εἰς τὴν ἀτεχνίαν τοῦ ξεναγοῦ.

Καὶ δὴ ἀνέλθωμεν ἐκ τοῦ Πειραιῶς, τὸ Ἀλίπεδον διελάσαντες, καὶ παρὰ τὸ Μακρὸν πορευόμενοι τείχος, οὐχὶ πάντως τὸ Φαληρικόν (2), τὸ τῆς ὁδοῦ ἡμῶν ἀφραστῶς, καὶ ἀπὸ Λυσάνδρου οὐδέποτε ἀνοικοδομηθὲν, οὐδ' αὐτὸ τὸ Νότιον ἢ Διὰ μέσου καλούμενον, ὃ προσέθηκεν ὁ Περικλῆς (3), μηδὲ τὴν δι' αὐτοῦ καὶ τοῦ βορείου τείχους διέλθωμεν, διότι οὐ μόνον στερούμεθα τῆς καλῆς τοῦ πεδίου θέας, ἀλλὰ καὶ φθάνομεν μεταξὺ Πνυκὸς καὶ Μουσειοῦ εἰς τὰς Ἰππάδας πύλας (4), ἀν καλῶς ἀπομνημονεύω τὸ ὄνομα, ὧν ἀνάπτυς ἡ πρόσβασις, καὶ ἵπποις μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ τῶ ἡμετέρῳ δίφρῳ βατή. Ἡ ὁδὸς ἡμῶν παρατείνει τὸ βόρειον ἢ ἔξωθεν τείχος, κατ' αὐτὴν τοῦ τὴν διεύθυνσιν τῆς νῦν Πειραικῆς. Προσελθόντες τῶ περιβόλῳ τῆς πόλεως, ἀν ἐξακολουθήσωμεν εὐθὺς πρὸς βορρῆν, ἀφικνούμεθα εἰς τὸ Δίπυλον, τὰς Ἱεράς ἢ Θριασίας (5) πύλας, ὅπου σήμερον ἡ σχεδὸν ὁμώνυμος Ἀγία Τριάς. Αὕτη εἶναι ἡ ἐπισημοτέρα τῶν εἰσόδων τῆς πόλεως, ἀλλ' εἶναι ἀπωτέρα ἡμῶν, καὶ προσέτι ἐκτιθέμεθα παρ' αὐτὴν εἰς ἀσέμνων γυναιῶν δυσφήμους συναντήσεις. (6) Κάμφωμεν μᾶλλον πρὸς δεξιὰ καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Ἑπταχάλκου (7), τοῦ πετρώδους λοφιδίου, ἐφ' οὗ ἴστατο ἄλλοτε τὸ μνημεῖον τοῦ Χαλκόδοτος (8), ἴσταται δὲ νῦν ἡ ἐκκλησία τοῦ Χαλκουρίου, ἐντεῦθεν τοῦ στρογγύλου πύργου καὶ τοῦ λαξευτοῦ βράχου, ὅστις εἶχεν ἐπίθεμα τὸν τοῦ Πραξιτέλους ἵππῳ ἐφραστῆκότα στρατιώτην (9), ἴσως τὸν κοσμοῦντα σήμερον τὴν Κυριναλείαν πλατεῖαν τῆς Ῥώμης, ὑπερβῶμεν τοὺς οὐχὶ λίαν ἀνωμάλους πρόποδας τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν, καὶ ἡ ἀκρι-

βῶς ὑπὸ τὸν λόφον αὐτὸν ἀνοιγομένη πύλη εἶναι ἡ Πειραικῆ.

Εἰσελθόντες δὲ, μὴ χρονοτριβήσωμεν περὶ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, τὸ περιέχον σκευὴ εἰς παρασκευὴν τῶν πομπῶν (1), δι' ὃ καὶ εἰς ἐκκλησίαν τῆς ἀγίας Παρασκευῆς μεταποιήθη ὕστερον, μηδὲ περὶ τὸν τῆς Δήμητρος ναόν, ὅστις, διὰ τὸ αὐτόθι ἀγάλμα τοῦ Ποσειδῶνος (2), καθιερώθη ἔπειτα τῶ ἁγίῳ Νικολάῳ, Ποσειδῶνι τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ σπεύσωμεν πρὸς τι ὕψωμα, «ὡς ἂν ἡμῖν ἐκ περιωπῆς καταφανῆ πάντα ἢ τὰ ἐν τῇ πόλει (3)», καὶ γενικῆν τινα λάβωμεν τῆς συνόλου ἐπόψεως ἔννοϊαν. Ἴδου πρὸς τὰ δεξιὰ ἡμῶν λόφος πρὸς ὃν ἄγουσι στοαὶ ἀλλήλας ἐκδεχόμεναι. Διαβάντες διὰ τῶν δύο παραλλήλων τούτων (4), τῆς Βασιλείου καὶ τῆς τῶν Δώδεκα Θεῶν, ὧν τὴν μὲν ἴσως διεδέχθη ὁ ἅγιος Ἡλίας (5), τὴν δὲ ἡ ἐκκλησία τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, προσέχοντες δὲ μὴ ἀφυπνίσωμεν τὰς σεμνὰς Εὐμενίδας, αἵτινες βέγγουσιν εἰς τοῦτο τὸ βάραθρον (6), ἀναβῶμεν τὸν ὑπερτείνοντα ἀπότομον ὄχθον, τὸν περιώνυμον Πάγον τοῦ Ἄρειος, οὗ καὶ βλέπομεν κατὰ τοὺς πρόποδας τὸν Ναόν (7).

Μεγαλοπρεπῶς ἀναπαύεται ὑφ' ἡμᾶς ἡ πόλις εἰς τοὺς κόλπους καταφύτου πεδίου. Τὸν ὀρίζοντα αὐτῆς περικλείουσιν, εἰς διαυγῆ διαγραφόμενοι οὐρανὸν, καὶ εἰς στυλπνὴν ἀτμοσφαῖραν λουόμενοι, ὁ μελισσοτρόφος Ὑμηττός πρὸς ἀνατολάς, πρὸς δυσμὰς ὁ Κορυδαλλός καὶ ὁ Αἰγάλειος (8), βαθμηδὸν ὑψούμενος μέχρι τῶν ἀποτόμων κορυφῶν τοῦ Πάρηθος, ὧν μία, ἡ περιφερὴς ἐκείνη καὶ μεμονωμένη, εἶναι ἡ Φυλῆ, μεγάλωνυμος βωμὸς τῆς ἐλευθερίας. Πρὸς βορρῆν δ' ὀρίζει τὴν θέαν μακρὰν μὲν ὁ καλλιμάρμαρος Βρυλησοῦς, σχῆμα ἔχων βασιλικῆς σκηνῆς ἀναπεπταμένης, ἐγγύτερον δὲ ἡ σειρὰ τοῦ Λοκαθητοῦ μετὰ τῆς ὀξείας ἄκρας τοῦ Ἀγγέσιμου, ἣν στέφει ὁ βωμὸς τοῦ Ἀγγεσμίου Διός, καὶ πρὸς μεσημβρίαν συγγεῖται μετὰ τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ ἡ κυανὴ θάλασσα, τὸ εὐρὺ στάδιον τῆς δόξης τῶν Ἀθηναίων. Ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας ἡμῶν, ἡ πόλις τροχοειδῆς, κατὰ τὸν χρησμὸν (9), περιβάλλει τὴν Ἀκρόπολιν κύκλῳ, ὡς ὀμφαλὸν ἐν ἀσπίδι (10), ἔχουσα περίμετρον δυναμένην, μεθ' ὅλων τῶν ὀχυρωματικῶν αὐτῆς ἐλιγμῶν, νὰ ἐκτιμηθῆ ὡς ἐξ ἀπλῆς ὕψους εἰκάσαι, εἰς τεσσαράκοντα πέντε περίπου στάδια (11), καὶ παριστᾷ λαβύρινθον οἰκιῶν, καὶ ἐργαστηρίων, καὶ στοῶν, καὶ ναῶν, καὶ παντοίων οἰκοδο-

(1) Notae Athenae, ἐπιγρ. τοῦ Ἰδρυαγογείου τοῦ Ἀδριανοῦ. (2) Θουκ. Β, 13. — (3) Πλάτ. Γοργ. σ. 455. — Πλούτ. Περ. 13. — Ἀντιφ. ἐν Ἀρκ. — (4) Ψ. Πλούτ. Β. 1' Ρ. Ὑπερίδης, 16'. — Leake, Ath. *Εκδ. Α'. μετάφρ. Γερμ. σ. 385. *Εκδ. Β. σ. 447. — (5) Πλούτ. Περ. 30. — Ἀρκ. φ. Ἀνθεμόκριτος. (6) Σχλ. Ἀριστ. Ἰπκ. 769. — Σουλδ. φ. Κεραμ. — Ἡσύχ. κῦτ. καὶ Δημιαῖαι, — Δουκ. Ἐταίρ. διὰλ. 5. — (7) Πλούτ. Σύλλ. 14. — (8) Πλ. Θησ. 27. — (9) Πανσ. Α, 2.

(1) Αὐτ. — (2) Αὐτ. — (3) Δουκ. Ἀλ. ἰε. — (4) Πανσ. Α, 3. — (5) Ἄϊ; Ἡλίας ἀντὶ Βασίλειος. — (6) Πανσ. Α, 28. Ζ'. 25. — Εὐριπ. Ἰφιγ. ἐν Γ. 262. Ὁρέστ. 1665. Ἡλίχτρ. 1269. — Δίσχ. Εὐμ. 1001. — (7) Πανσ. Α. 8. — (8) Στρεβ. σ. 395. — Θουκ. Β, 19. Ἡρόδ. Η, 90.

(9) Ἡρόδ. Ζ, 140. — (10) Πίνδ. Ἀποσπ. Γ. — Ἀριστείδ. Παναθ. Α. — Στρεβ. Θ. 396. — (11) Κατὰ Θουκ. Β, 17. στάδια. 43, καὶ ἡ μεταξὺ τοῦ Φαληρικοῦ καὶ βορείου μακροῦ τείχους ἔκτασις ἣτις (ἀπὸ Φιλοπάππου μέχρι τοῦ δυτ. πέρατος τῆς Πνυκῆς) δὲν ὑπερβαίνει τὰ 4 στάδια. Ὁ σχολ. τοῦ Θουκ. μακρύνεται πολὺ τῆς ἀληθείας, λέγων τὴν ἔκτασιν 17 σταδίων, καὶ λαμβάνει βεβαίως τὴν βῆσιν ἀντὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τριγώνου.

πημάτων, εἰς μυριάδα δυναμένων ἢ ἀριθμηθῶσι (4). Τίς ἐν αὐτοῖς θέλει μᾶς δεῖξει τὴν οἰκίαν τοῦ Θεμιστοκλέους, τὴν οἰκίαν τοῦ Μιλτιάδου; Ἀφανεῖς αὐταὶ συγγίνονται μεταξὺ τῶν πολλῶν, κατ' οὐδὲν αὐτῶν σεμνότεραι οὐσαι. Ὅσαι δὲ λαμπρότεραι φαίνονται καὶ αὐτῶν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, ταύτας ἀνεγείρουσιν ἀλαζόνες ὑψίπλουτοι, ἐκ τῶν τὰ κοινὰ καρπουμένων (2). Φαίνεται δ' ἐν γένει κακῶς ἐργηματομημένη ἡ πόλις, διὰ τὴν τοῦ σχεδίου αὐτῆς ἀρχαιότητα (3), δι' ἧς καὶ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἐκ τῆς ἀποστάσεως ταύτης καὶ τὰς γενικωτέρας διαιρέσεις αὐτῆς.

Πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐκεῖ καὶ βορείως τῆς Πειραικῆς πόλεως δι' ἧς εἰσῆλθομεν, ἰδοὺ κατὰ τὴν Ἁγίαν Τριάδα τὸ πολυτελές Δίπυλον, διαίρουσιν τὸν ἔξω τοῦ Ἔσω Κεραμεικοῦ (4), καὶ ἀπ' αὐτοῦ δρόμος εὐρύς, ἔχων ἑκατέρωθεν ἐργαστήρια καὶ στοάς (5), διήκει μέχρι τῆς ἀνόδου πρὸς τὴν ἀκρόπολιν (6), ἐφαπτόμενος καὶ τῆς ἀγορᾶς (7). Περαιτέρω δὲ τοῦ Διπύλου ὑποφαίνεται, νομίζω, καὶ ἑτέρα Πύλη, ἐπίσης ἄγουσα πρὸς τὸ πολυάνδριον τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ, καὶ ἴσως εἰσὶν αὐταὶ αἱ Ἡριαῖαι, ἡ πύλαι τῶν τάφων (8). Πέραν δὲ τοῦ δρόμου, πρὸς ἀνατολὰς καὶ βορρᾶν τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ βορείως τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ πυκνὴ συνοικία ἐκεῖνη εἶναι ἡ Μελίτη, περιέχουσα καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Ἀγορᾶς. Καὶ τὸ μὲν ὑψηλὸν αὐτῆς τοῦτο μέρος, τὸ τῆς Ἀκροπόλεως εὐθὺς ὑποκείμενον, εἶναι ὁ Κολωνός, ὅστις, καθ' ὃ τῆς ἀγορᾶς συνεχῆς, καὶ Ἀγοραῖος λέγεται (9), τὸ δὲ ταπεινότερον ἐντείνεται μέχρι τῶν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς καὶ ἄνω τοῦ Κεραμεικοῦ φαινόμενων ἐκείνων πυλῶν, κατὰ τὸ Γεράνιον, αἵτινες πρέπει νὰ ᾖναι αἱ Μελιτιῖδες, ἀνοιγόμεναι ἐπὶ τῆς Κόλλης ὁδοῦ ἣν δοξάζουσιν οἱ τάφοι τοῦ Κίμωνος, τοῦ Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου (10), καὶ ἔτι βορειότερον μέχρι τῶν Ἀγαρικῶν πυλῶν, περὶ τὴν πλατεῖαν κειμένων τοῦ Ὄθωνος. Τὸ δ' ἀπὸ τῆς Μελίτης πρὸς ἔσω διὰ στενωποῦ διαιρούμενον μεσαίτατον ἐκεῖνο μέρος τῆς πόλεως, εἶναι ὁ Κολλυτός (11), ἡ πατρίς τοῦ Πλάτωνος καὶ ἡ κατοικία τοῦ Τίμωνος (12), πρὶν μισανθρώπως κλεισθῆ εἰς τὸ ἔργμον πυργίον ἐν Ἰμπτῶν Γείτων δὲ τῆς Μελίτης περαιτέρω εἶναι ἡ Διόρεια (13), δικηρομένη, κατὰ τ' Ἀνάκτορα, διὰ τῶν Διομείων Πιλῶν εἰς τὴν ἔσω καὶ εἰς τὴν ἔξω, τὴν ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ Κυνοσάργου (14), μεσημβρινώτερον δ' αὐτῶν, εἰς τὴν ἀνατολικὴν τοῦ Ἄστεως πλευρὰν ἀνοίγονται αἱ Διοχάρους πύλαι, ἀντικρὺ

τοῦ Λυκαίου (1), καὶ πρὸ αὐτῶν μικρὰ πύλις παρὰ τὴν κρήνην τοῦ Πάροπος (2). Τὸ δὲ λοιπὸν τῆς πόλεως ἀποκρύπτει ἡμῖν, ἐνταῦθα οὐ ἰστάμεθα, ἡ Ἀκρόπολις· ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἰς τοὺς ἀνατολικούς αὐτῆς πρόποδας ἐκτείνεται ἡ κόμη (3) τῶν Κυδαθηναίων (4), μέχρις Ὀλυμπίου καὶ τῶν παρ' αὐτὸ Αἰγαίων (5) καὶ Ἰωνίων (6) πυλῶν. Αὐτόθι πλεῖστα εἰσὶ μεταλλουργεῖα, ἴσως τὸ μαχαιοποιεῖον τοῦ Δημοσθένους (7), καὶ τὸ ἀσπίδοπηγεῖον τοῦ Ἀπολλοδώρου (8), καὶ τοῦ Τιμάρχου τὸ ἀργυρεῖον (9) ὧν λείψανον ἢ ὑπὸ τὰς οἰκίας αὐτόθι ἀνορυττομένη συκνή μετάλλων σκωρία (10). Μετὰ δὲ τοὺς Κυδαθηναίους, ἡ κοιλὰς αὐτῆ ὀπίσω ἡμῶν, ἡ μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Ἀκροπόλεως, εἶναι, ἂν ἡ μνήμη δὲν μ' ἀπατᾷ, ἡ κόμη τῶν Σκαρθωνιδῶν, δι' ἧς διήκει ἡ Μύρμηκος ἀτραπὸς 11, ἴσως ἡ ἀγορᾶ ἐκεῖνη πρὸς τὰς ἱππάδας (12), μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πηνυκῆς, ἡ καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν.

Ἄλλ' ἐν ᾧ τὰ ἀπέχοντα οὕτω τηλεσκοποῦμεν, τίνας εἰσὶν οὗτοι οἱ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν τὴν λαξευτὴν κλίμακα ἀνιόντες, ἄνδρες σεμνοὶ τὴν ἀναβολὴν, τὴν ὄψιν μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἐπίσημοι; Ἄ! ναί, ἰστάμεθα ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκείνου κατὰ πᾶσαν τὴν ἀρχαιότητα δικαστηρίου τῶν φονικῶν, παρ' ᾧ καὶ Θεοὶ δίκας ὑπέσχον, καὶ καθ' οὐ οὐδεὶς ποτε, καὶ καταδικαζόμενος, ὡς ἀδικηθεὶς ἐξάνεστη (13). Οἱ δ' ἄνδρες οὗτοι εἰσὶν οἱ δικασταὶ, οὐχὶ ἐκ τῶν ἐξαιρητικῶν Ἡλιαστῶν, οἵτινες κλήρω αἵρετοὶ, διανεμόνται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ δέκα πολιτικά δικαστήρια (14), τὸ Παλλάδιον, τὸ Δελφίον, τὸ Πρυτανεῖον, τὸ Τρίγωνον, τὸ Παράβυστον, τὸ Βατραχιοῦν, τὸ Φοινικιοῦν, τὸ Ἐπίλυκον, τὸ Μετίχιον, καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῦ τοῦ Πειραιῶς, ἀλλ' οἱ τὴν ἄνω Βουλὴν ἀπαρτιζόντες, οἷς μετὰ δόκιμον τῶν δημοσίων διοίκειν ἰσάβιον ἐδόθη τοῦτο τὸ γέρας (15), ὡς καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο, τοῦ ἐφορᾶν τὴν ὑπ' ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων ἀκριβῆ τῶν νόμων ἐκτέλεσιν (16). Ἰδοὺ αὐτοὶ ἀφ' οὐ ἀνέβησαν, ἀντὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ εὐτελές καὶ πληροστεγές τοῦτο οἶκμα (17), ἐν ᾧ συνεδριάζουσιν ὡς Βουλῆ, ἐλθόντες καταλαμβάνουσι σοβαρῶς τὰς ἐδρας ἐφ' ὑπαίθρου τοῦ βράχου, διότι οὐδ' ὅσιον οὐδὲ πρόπον, οἱ

(1) Ξενοφ. Ἀπομν. Γ, 6, 14 -- (2) Δημ. Ὀλυμπ. Γ. 1. Ἐκδ. Δούκ. κ. -- Ἀριστοκρ. δ'. -- π. Συντάξ. 15. -- (3) Δικαστ. Βί. Ἑλλ. σ. 485. -- (4) Θουκ. ΣΤ, 57. -- (5) Ἰμέρ. Σοφιστ. Γ. -- (6) Ἀρβ. Ἑλλ. Ἄν. Γ, 16. -- (7) Πλούτ. Β. Γ. Ρ'. Λυκουργ. καὶ ψήφ. Γ. - Τ. Λίν. XXXI, 24. -- (8) Ἐτ. μ. φ. Ἡριαῖαι. Λίν. Sylburg. Ἀρπ. φ. Ἡριαῖαι. Ὁμ. Ἰλ. W, 126. - Δημ. κ. Εὐβοῦλ. 16. - Δειναρχ. κ. Ἀριστοκρ. (9) Σχλ. Ἀριστοκρ. Ὁρν. 998. - Πολυδ. Δ. Ζ, 132. - Ἀρπ. φ. Κολωνίας. -- (10) Ἡρόδ. ΣΤ, 103. - Μαρκελ. Βίος Θεουκ. Β', (11) Στραβ. 65. - Ἰμέρ. ἐν Φωτ. Μυριόβ. σ. 1139. -- (12) Λουκ. Τιμ. 7. -- (13) Οἱ Διοματεῖς ἔθυσαν Μεταγείνια. Πλούτ. σ. Φυγ. 5. -- Δίωμας υἱὸς τοῦ Κολυτοῦ. -- (14) Ἡρόδ. φ. Κυνόταργες. - Σουλδ. φ. Διόρεια. --

(1) Στραβ. 397. - Ξενοφ. Ἑλλ. Β, 4, 29. -- (2) Πλάτ. Δίο. Γ. -- (3) Ἡρόδ. Ἀριστοκρ. σ. 149. -- (4) Ἡρόδ. φ. Κυδαθ. - Σχλ. Πλάτ. Συμπ. Γ. - Αντ. Hell. N. 57. -- (5) Πλούτ. Θεσ. 12. -- (6) Πλάτ. Ἀξίλογ. Γ. - Πλουτ. Α, Γ. -- (7) Δημ. κ. Ἀφρόδ. Α. 15. -- (8) Αὐτ. ὑπ. Φορμ. 4. -- (9) Δίοχ. κ. Τιμάρχ. λά. -- (10) Ὑπὸ τὴν ἐμὴν οἰκίαν, τὴν τοῦ Κ. Παπαρηγοπούλου καὶ μέχρι τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου. -- (11) Ἡρόδ. φ. Μύρμη. σ. τ. ρ. καὶ Μύρμη. ὁ δ. ο. β. -- Ἀριστοκρ. Θεσμοφ. 106. - Φωτ. Δεξ. φ. μύρμη. ἀ. τ. ρ. - Αντ. Hell. N. 57. - C. I. G. N. 70. -- (12) ψ. Πλουτ. Β. Γ. Ρ'. Ὑπερίδης. -- (13) Δημ. κ. Ἀριστοκρ. κβ'. κγ'. -- (14) Πλουτ. Α. 28. - Πολυδ. Η, 121. - Σχλ. Ἀριστοκρ. Πλ. 278 Σφ. 1105. - Σουλδ. φ. Βακτηρία. - Bekker, Anecd. gr. I, σ. 220. -- (15) Ἡρόδ. Δημ. κ. Ἀνδρότ. -- (16) Ἡρόδ. Τιμαμ. ἐν Ἀνδρότ. π. μυστ. κβ. - Πλούτ. Σέλ. 19. -- (17) -- Vittr. II, I. -

καθαροὶ οὗτοι τὰς χεῖρας νὰ συγκάθηνται ὁμορφοί τοις αὐθένταις καὶ ἀνθρωπίνῳ αἵματι μολυνθεῖσιν (1). Οἱ δ' αὐτοῖς ἐπόμενοι δῶν ἐκεῖνοι, οἱ ὄχροι καὶ τετραγμῆνοι, εἰσὶν οἱ διάδικοι, διότι αὕτη ἐστὶ φονικῆς δίκης κυρία ἡμέρα. Προσαχθέντες δ' ἐκαθέσθησαν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δύο λίθων ἀργῶν (2), τοῦ λίθου τῆς ὑβρεως καὶ τοῦ λίθου τῆς ἀναιδείας, καὶ ἐτέθησαν ἐμπρὸς τῶν δικαστῶν οἱ δύο τῆς ψηφοφορίας καθένας, ὅτε ἀπολλὸς καὶ ὁ ἀπολλῶν (3). Σιγᾶτε λεώς! Ἐστεμμένος προβαίνει ὁ ἱερεὺς, καὶ φοβερὰν θυσίαν ἐπιτελεῖ, ἀράς ταῖς φοβεραῖς ἐρινύσι (4) κατὰ τῶν ἐπιόρκων προφέρων. Ἄμα δ' ὁ Γραμματεὺς ἀνέγνω τὰς ἀντιγραφὰς (5), τοῦ μὲν ἐγκαλοῦντος, τοῦ δ' ἀντιδιῦχυριζομένου, ἀτρομος ἀναπνεύσας ὁ διώκων, καὶ θέτων τὸν πόδα ἐπὶ τῶν ἐπι σπαιρόντων τομίῶν τοῦ κάπρου, τοῦ κριοῦ καὶ τοῦ ταύρου, ὕμνωσιν ἐπὶ ἀπωλείᾳ ἑαυτοῦ, τῶν παίδων καὶ τῆς οἰκίας του περὶ τῆς τοῦ ἀντιδίκου του ἐνοχῆς (6), καὶ θαρσάλως εἰσιὼν τὴν εὐθείαν (7), προσάγει μάρτυρας, προκαλεῖ βάσανον τῶν δούλων τοῦ ἐναγομένου (8), ἐξάγει τὰς ἀποδείξεις ἐκ τοῦ ἐχίνου εἰς ἃν εἶχε σφραγίσαι αὐτὰς ἡ ἀνάκρισις (9), καὶ ἄνευ ὕδατος δικαζόμενος (10), διότι ἡ δίκη περὶ κακώσεως (11), κεραυνοβάλλει ἐπὶ μακρὰν ὄραν τὸν ἀντίπαλον διὰ ῥύμης φλογερῶν λόγων, καὶ ἀπαιτεῖ αἷμα ἀνθ' αἵματος, διῦχυριζόμενος ὅτι τὸ θῦμα ἐκπνεόν δὲν ἐσυγχώρησε τὸν φονέα του (12). Τεθορυβημένος καὶ ὑποτρέμων ἐγείρεται μετ' αὐτὸν ὁ κατηγορούμενος, καὶ τινὰς λέξεις δυσνοήτως τραυλίσας, παραδίδωσι τὸν λόγον εἰς συνήγορον (13), ὅστις διὰ παραγραφῶν (14), ἀντωμοσιῶν καὶ διαμαρτυριῶν (15), καὶ διὰ παντός εἶδους ἐνοστάσεων, προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ τὴν οὐσίαν τῆς δίκης. Μάταιος ἀγὼν, ὅστις διεγείρει μόνον τὴν δυσπιστίαν τῶν δικαστῶν, καὶ παρασκευάζει αὐτοὺς εὐμενεστέρους εἰς τὸν ὑστερον τοῦ διώκοντος λόγον (16), περίληψιν ὄντα τοῦ προτέρου, καὶ ἀνασκευὴν τῶν σαθρῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ ἀντιδίκου. Ὁ δ' ἐναγόμενος, τί λοιπὸν ἔγινε; Πῶς δὲν ἀνίσταται καὶ αὐτὸς εἰς δευτερολογίαν; Ἰδοὺ τον τὸν κίνδυνον ἐπιγνοὺς, ἐτρέπη ἐκεῖ εἰς ἐκουσίαν φυγῆν.

Ἀφήσωμεν αὐτὸν φεύγοντα, διότι οὐδεὶς, οὐδ' αὐτοὶ οἱ δικασταὶ δικαιοῦνται νὰ τὸν κωλύσωσιν ὅταν φύγῃ πρὶν τὸ δεῦτερον ἀγορεύσῃ (17), καὶ ἀποβλέψωμεν πρὸς τοῦ λέρου τοὺς πρόποδας, ὅπου μέγα πλήθος συνέβρευσαν, ἐκ τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ προσρχό-

(1) Ἀντιφ. π. Ἡρόδ. φ. γ'. - Παλ. Η, 10, 110. -- (2) Ἀντιφ. π. Ἡρόδ. φ. γ'. - Παλ. Η, 10, 110. -- (3) Ἀντιφ. π. Ἡρόδ. φ. γ'. - Παλ. Η, 10, 110. -- (4) Δειν. κ. Δημ. ἰδ'. -- (5) Δημ. κ. Στεφ. ἰδ'. -- (6) Δημ. κ. Ἀριστοκρ. κδ'. -- (7) Πολυδ. Η, 57. -- Δημ. κ. Στεφ. ψευδομ. Α. γ'. - Ἀρποκρ. - Ἰγποθ. Δημ. κ. Φορμ. -- (8) Ἰσαῖ. π. Κίρων κλ. δ'. - Ἀντιφ. π. Χορ. ἡ. -- (9) Δημ. κ. Βοιωτ. γ'. κ. Στεφ. γ'. κ. Στεφ. γ'. ἰδ'. ἰδ'. κ. Εὐεργ. ε'. - Σχλ. Ἀριστοφ. Σφ. 1436. -- (10) Αἰσχ. κ. Ἐτήσ. νστ'. κτλ. -- (11) Ἀρπ. 161. -- (12) Δημ. κ. Εὐεργ. πῆ Μινησ. κδ'. -- (13) Αἰσχ. π. πρπροσ. νή. κ. Ἐτήσ. νή. -- (14) Πολυδ. Η, 57. -- (15) Λυσ. κ. Περικλ. δ'. - Ἀρπ. - Σουίδ. -- (16) Δημ. κ. Ἀφρόδ. Β. α. (17) Δημ. κ. Ἀριστοκρ. κδ'. --

μενον, καὶ μύστου κλάδους ἔχον διὰ χειρῶν (1). Ποῖον παράδοξον θέαμα! Ναῦς εἰν ἐκεῖνη ἡ μετ' ἀλαλαγμῶν καὶ παιάνων προπεμπομένη διὰ τῆς πόλεως; Ἀναχθεῖσα κάτωθεν τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὗ ἦν ἡγκυροβολημένη (2), ἐλαύνεται χιλίᾳ κόπη (3), διὰ τῶν ὀδῶν, καὶ τὸν ἀνυδρον πλοῦν τῆς βοτθῆς κολπούμενον (4) κροκωτὸν (5) ἰστίον πεποικιλμένον (6). Ναί, τὸ ἰστίον τοῦτο εἶναι ὁ νέος πέπλος τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ τοῦ ξένου τούτου μηχανήματος ἀναγόμενος, διότι σήμερον τελοῦνται τὰ Παναθηναῖα, σήμερον εἶναι ἡ εἰκοστὴ ὕδρᾳ ἑκατομβαιῶνος (7). Οἱ ἄρχοντες (8) περιστοιχίζουσιν ἐν πομπῇ τῶν Ἐργαστινῶν (9) τὸ εὐσεβὲς φιλοτέχνημα, καὶ παρακολουθοῦσιν αὐτὸ γυναῖκες καὶ παρθέναι βαθύκολποι, φέρουσαι τὰ σκεύη τῶν θυσιῶν (10) μετ' αὐτὰς δ' ἔπονται αἱ τῶν μετοίκων γυναῖκες, ἐν ὑπηρετίδων μέρει τὰ σκιάδια καὶ τὰς ὑδρίας πεφορτισμέναι (11). Εὐρωστοὶ θῦται ὀδηγοῦσι τὰ λιπαρὰ ἱερεῖα (12), ἀεπεμψε τῇ μητροπόλει ἡ οἰκὴ τῶν ἀποίκων φιλοστοργία (13), καὶ ἄλλοι φέρουσιν ἐν σκάφαις τὰ ὄψα καὶ τὰ τρωγάλια, καὶ ἐν ἀμφορεύσι τὸν οἶνον (14), διὰ τὴν ἐκ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας ἐστίασιν· αὐληταὶ δὲ καὶ κιθαρισταὶ (15) καὶ αἰοδαὶ θαλλοφόροι (16), προπαρεύονται τῶν ἐν τῆς διφρηλασίαις στεφανωθέντων (17) τεθρίππων (18), καὶ παντός τοῦ πλῆθους τῶν ἐρίππων (19) καὶ πεζῶν πανηγυριστῶν (20).

Εἰς τὰς τάξεις τούτων ἀναμιγνύσας παρακολουθήσωμεν τὴν πομπήν, ἢ μᾶλλον, ἐν ᾧ αὕτη βᾶδην χωρεῖ, ἴδωμεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ὠραῖον ἐκείνον ναὸν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος πρὸς τ' ἀριστερά. Πῶς διστάζει περὶ αὐτοῦ ὁ ἀρχαιδίφης (21); Τοῦτο εἶναι προφανῶς τὸ Θησεῖον. Ἰδοὺ ἔξωθεν ἐν ζωηραῖς γλυφαῖς παριστῶμενοι οἱ ἄθλοι τοῦ ἥρωος, καὶ τοῦ συναγωνιστοῦ αὐτοῦ Ἡρακλέους· ἰδοὺ δὲ καὶ ἔσω οἱ τοῖχοι διὰ τύκου κατὰστικτοί, ὡς ἀπῆται, τὸ χρίσμα ἐφ' οὗ ἦσαν αἱ περίφημοι γραφαὶ τοῦ Μικωνος καὶ τοῦ Πολυγνώτου (22)· ἰδοὺ τέλος εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ὡς καὶ ὁ περιηγητὴς μαρτυρεῖ (23), τὸ τοῦ Πτολεμαίου γυμνάσιον, τὸ περὶ τὸ Βρυσακίον ἀρτίως ἀνασκαπὸν μετὰ τῶν ἐπιρκοδομημένων αὐτῷ βυζαντινῶν κτιρίων, καὶ ἐντὸς τοῦ περιόλου αὐτοῦ αἱ θέας ἀξιοὶ ὡς καὶ ὁ Πυρσανίης τοὺς λέγει (24), καὶ ἰδοὺ ῥοῦμοι οὗτοι ἕρμαϊ, κολοσσοὶ ὀριόποδες, εἰς

(1) Βουκ. ΣΤ, 17. -- (2) Παισ. Α. 29. -- (3) Φιλόστρ. Σερ. Β, 15. -- (4) Ἀρπ. φ. Τοπείον. - Virg. Aen. 21. 26. -- (5) Εὐριπίδ. Ἐκάδ. 464. -- (6) Πλάτ. Εὐθύφρ. 6. - Πλούτ. Δημήτρ. 12. -- (7) Ἡρόδ. εἰς Πλάτ. Τίμ. -- (8) Ἡρόδ. εἰς Πλάτ. Τίμ. -- (9) Ἡρόδ. εἰς Πλάτ. Τίμ. -- (10) Β. Μ. 17, 23. -- (11) Β. Μ. 17, 24, καὶ ἐν ἐν Ἑλλάδι. -- (12) Β. Μ. 25, 84, 87, καὶ 2 τμ. ἐν Ἑλλάδι. -- (13) Σχ. Ἀριστοφ. Νεφ. -- (14) Β. Μ. 25, καὶ 2 τμ. ἐν Ἑλλάδι. -- (15) 1 τμ. ἐν Ἑλλάδι. -- (16) Β. Μ. 28 καὶ ἐν τμ. ἐν Ἑλλάδι. -- (17) Ἀριστοφ. Εἰρ. 899. - Ἀθήν. Β, 154, 18 Β. Μ. 23, 28, 30, 31, 78, 82. (18) Β. Μ. 32, 34, 77 καὶ 1 τμ. ἐν Ἑλλάδι. (20) 1 τμ. ἐν Ἑλλάδι. -- (21) Ἡρόδ. εἰς Πλάτ. Τίμ. καὶ ὁ Νάδης τοῦ Ἀρεῶς -- (22) Παισ. Α, 17, -- (23) Διότ. -- (24) Διότ.

τετραγώνους προσκαίμενοι κίονας (4). Τίνες δ' ἄρα εἰσὶν οὗτοι οἱ πενιχροὶ τὴν ἐνδυμασίαν, οἱ καθήμενοι εἰς τὸ περιστύλιον τοῦ ναοῦ; Πῶς βλέπουν μακρονομένην τὴν πομπὴν καὶ δὲν τὴν παρακολουθοῦσιν; Εἰσὶ δούλοι, ὡς εἰς ἄσυλον ἐνταῦθα φυγόντες τὴν σκληρότητα δεσποτῶν ἀπηνῶν, καὶ ἀπαιτοῦντες νὰ μεταπραθῶσιν εἰς ἄλλους, καθ' ἃ χριζόμενος αὐτοῖς ἐπιτρέπει ὁ νόμος (2).

Ἀλλ' ἡμεῖς, μὴ ἔχοντες τοὺς αὐτοὺς λόγους ὅπως μὴ ἀποσπασθῶμεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, δράμωμεν κατόπιν τῶν πομπουόντων, οἵτινες τὴν Βασιλείον παραλλάξαντες, εἰσέδυσαν ἤδη πρὸς ἔω εἰς τὴν Μελίτην. Ὁ ναὸς οὗτος οὐ ἐμπρὸς διερχόμεθα, εἶναι ὁ τοῦ Ἡραίου (3) ὁ ἱερός δ' ἐκεῖνος περίβολος, ὁ ὑπεράνω ἡμῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, περὶ τὸ εἰρείπιον τῆς Ἰσπαπαντῆς (4) περιέχει τῆς ἐν Κήποις Οὐρανίας Ἀφροδίτης ἀφίδρυμα (5). Εἰς αὐτὸν, ταύτην τὴν νύκτα κατήλθον ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως αἱ Ἀρξήφοροι διὰ τῆς ὑπογείου ταύτης δώδου, καὶ κατέθεσαν αὐτόθι τὰ μυστηριώδη κανῶ, ἀντ' αὐτῶν ἄλλα τῆ Πολιάδι ἀνακομίσαται.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡμεῖς ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ταύτην μᾶς ἀναγγέλλει ὁ χαλκοῦς οὗτος Ἑρμῆς, ὁ εὐγραμμος, ὁ εὐπερίγραφος, ὁ ἀγοραῖος ἐπιλεγόμενος, (6), καὶ ὁ παρ' αὐτῷ Πυλῶν (7), ὃν ἀνήγειρον οἱ Ἀθηναῖοι, νικήσαντες τὸν Κάσσανδρον ἐν ἵππομαχίᾳ. Κατ' αὐτοῦ, φαίνεται, τὸ παραδειγμα ἐκοδόμησαν ἐπὶ Ἀγούστου, στοᾶν τῆ ἀρχηγέτιδι Ἀθηναῖ (8), διαμένουσαν μετὰ ταῦτα περὶ τὸ αὐτὸ μέρος, ἐκ δωρεῶν τοῦ Καίσαρος μέχρι καὶ νῦν, ὑπὸ τὴν οὐχὶ ὅλως ἀκατάλληλον ἐπωνυμίαν Πύλης τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ κατάγραφος δ' αὕτη στοᾶ, ἡ πρώτη μετὰ τὸν Πυλῶνα (9), εἶναι ἡ Ποικίλη βεβαίως. « Προσέλιθωμεν οὖν τῇ διαοίᾳ καὶ εἰς τὴν στοᾶν τὴν Ποικίλην. Ἀπάντων γὰρ ἡμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορῇ ἀνάκειται » (10). Οὐδ' ἐσμὲν μόνοι ἐντὸς αὐτῆς· πολλοὶ ἄνδρες τὴν πληροῦσι περιπατοῦντες ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν στηλῶν τῆς, ἀλλ' αὐτοὶ ὀλίγον φαίνονται προσέχοντες εἰς τὰ θαυμάσια τῆς τέχνης, τὰ κοσμοῦντα τοὺς τοίχους αὐτῆς, εἰς τοῦ Μίκωνος τὰς μεγαλογραφίας, αἵτινες νέαν δόξαν προσέθηκαν εἰς τοὺς ἐνδόξους θριάμβους τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Ἀμαζόνων καὶ τῶν Περσῶν (11),

εἰς τοῦ Πολυγνώστου τὴν ζωγραφικὴν Πιάδα, ἐφ' ἧμιλλον τῆς ποιητικῆς κατὰ κάλλος καὶ ὕψος. Συνδιαλέγονται δὲ σπουδαίως, καὶ ἐρευνῶσι τὰ περὶ φύσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κηρύττουσι τὴν ἀρετὴν ὑπέρτατον ἀγαθόν, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν παθῶν ἀπαλλαγὴν ὑπερτάτην σοφίαν (1), Χαίρετε, ὦ γενναῖοι τοῦ Ζήνωνος ὁπαδοί. Αἱ εὐγενεῖς σας μελέται θέτουσι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς λαοῖς τὴν πρώτην καὶ βεβαιωτάτην τῆς ἐλευθερίας κηρίδα· διότι οὐδεὶς εἶναι τῶν ἄλλων ἐλεύθερος ὅστις εἶναι ἑαυτοῦ δούλος. Ἀλλὰ σήμερον μᾶς καλεῖ προβαίνουσα ἡ πομπή· δὲν δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ ἐμδριθῆ σας φιλοσοφήματα Ἐς αὐρίον τὰ σπουδαῖα! Εἰς τὴν ἐδὸν ταύτην ἦν ἐκατέρωθεν κοσμοῦσιν Ἑρμαῖ, ἀναθήματα ἰδιωτῶν καὶ ἀρχόντων (2), θαυμάσιον τὸ ζωπρὸν θέαμα χιλιάδων θεατῶν, σεσωρευμένων ἐφ' ὑψηλῶν ἰκρίων, ὧν τινα ἀλαζονικῶς, καὶ τοὺς Ἑρμᾶς ὑπερξίρουσι (3). Παρ' αὐτὴν ἐκτείνεται ἡ Μακρὰ στοᾶ (4), τὸ δ' ὅπισθεν τῆς στοᾶς ὑψηλὸν τοῦτο μέρος, μέχρις οὗ ἴδρυνται οἱ Τυραννοκτόνοι, καὶ μέχρις οὗ κατὰ τὸ Ἀνακείον καὶ τὸ πέρασ τοῦ Κεραμικοῦ ἀρχεται ἡ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν ἀνοδος, εἶναι ὁ Ἀγοραῖος Κολωνός (5). Οἱ δ' ἐπ' αὐτοῦ ἱστάμενοι, κατὰ συστήματα συνεσπειρωμένοι, καὶ ἐκ τοῦ ἐνδύματος πτωχοὶ τινες φαινόμενοι καὶ ἀποχειροβίωτοι, εἰσὶν ἐργάτης λαός, ἐκ τῶν δῆμων συνελθόντες, καὶ περιμένοντες μίσθωσιν (6), διὰ τοῦτο ἀποβλέπουσι συνεχῶς εἰς τὸ σιαθηρικὸν καὶ ὑδραυλικὸν τοῦτο ὀρολόγιον, ὃ ἐφιλοτέχνησεν ὁ Μέτων ἐπὶ Περικλέους κατ' αὐτὸ τὸ χεῖλος τοῦ Κολωνοῦ (7) καὶ ὃ ἐπ' Ἀγούστου μετεσκευάσαν ὁ ἐκ Κυρῶστηνῆς Ἀνδρόνικος εἰς μνημεῖον κατήκοσμον.

Κατὰ δὲ τὸ κέντρον τῆς Ἀγορᾶς ποῖα κινήσις καὶ ποῖα ζωὴ! Ὁ Ἀδριανὸς ἀνήγειρεν εἰς ἓν μέρος αὐτῆς στοᾶς, ναοὺς καὶ βιβλιοθήκας, ὅλην Ἀδριανούπολιν (8), ἧς σώζεται ὁ περίβολος μετὰ κίωνων φρυγίου λίθου. Πανταχοῦ δ' οἱ ἀγοράζοντες, ἢ περιφέρονται ὑπὸ τὰς πλυτάνους ἢ ὁ Κίμων ἐφύτευσεν (9), ἢ, μεταξὺ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἀγαλμάτων (10) κάθονται ἐπὶ τῶν λιθίνων ἐδρῶν (11) ἢ πληροῦσι τὰ κουρεῖα καὶ τὰ μυροπώλια (12), συνήθεις τῶν ἀργῶν διατριβᾶς, πρὸ τῆς μεσημβρίας μάλιστα, πληθούσης τῆς ἀγορᾶς (13). Οἱ ἐν τῷ κουρεῖῳ τούτῳ τῷ παρὰ τοὺς Ἑρμᾶς εἰσὶ Δεκελιεῖς (14), Πλαταιεῖς δ' οἱ παρὰ τὸν χλωρὸν τυρῶν (15), καὶ οὐ μακρὰν αὐτῶν εἶναι τὸ Χολαργέων ὁ κόκλος (16), ἐξῆς δὲ τὰ σκεῦη, καὶ τὰ σκόροδα, καὶ τὰ κρόμμυα, καὶ ὁ λιβαρωτός, καὶ τὰ

(1) Τρεῖς σώζονται ἐν χώρᾳ. -- (2) Πλούτ. Θεσ. 36. -- Πολυδ. 2. 13. -- (3) Παισ. Α. 14. -- (4) Ἀντ. Η. Η. Ν. 1122. -- (5) Παισ. αὐτ. καὶ 19, καὶ 27. Ἀντ. Περὶ βολοῦ... τῆς ἐν Κ. Ἀφροδίτης οὐ πόρρω, γρ. Περὶ βολοῦ. τῆς ἐν Κ. Ἀφρ., οὐ πόρρω· ἢ ἀντ. οὐ πόρρω, καὶ δὲ αὐτοῦ, γρ. οὐ πόρρω δ' αὐτοῦ. -- Ὁ Ἀπολλοδ. (ἐν Σουιδ. καὶ Ἀρπ. φ. Πάνδημος) συγγεί τὴν Οὐρανίαν μετὰ τῆς Πανδῆμου, τῆς ἐν τῷ Ἰππικλυτῷ, πρὸς μεσημβρίαν τῶν Προπυλαίων, καὶ ἐτυμολογῆ τὴν ἐσφαλμένην. (6) Λουκ. Ζ. Τρηγ. 33. -- Παισ. Α. 15. -- (7) Παισ. αὐτ. Δημ. κ. Εὐέργ. καὶ Μνησιβοῦλου, ἢ. -- Ἀρπ. Σουιδ. Φωτ. φ. Ἑρμῆς. -- (8) C. J. G. 312, 476, 477. -- (9) Παισ. αὐτ. -- Λουκ. αὐτ. -- (10) Λογ. κ. Κτησ. ν. 1. -- (11) Παισ. αὐτ. -- Ἀριστοφ. Λυσισ. ρ. 678. -- Ἀρρ. Ζ, 16, 18. -- Ἀλιαν. Ζ. 1 Ζ, 38. -- Δημ. κ. Νεαίρ λ'. --

(1) Ἴδε Ἀρρ. Ἑγγ. Ἐπικτ. καὶ Διατρ. -- Μαρκ. Αὐρ. -- Σενέκ. κτλ. -- (2) Ἀρπ. φ. Ἑρμαῖ, -- Ἀ' σγ. κ. Κτησ. ν'. -- (3) Ἀθῆν. Δ, 19. -- (4) Σγλ. Ἀρσφ. Ὀρν. 998. -- (5) Ἀρρ. Ἀλέξ. Ἀναβ. Γ, 16. -- Bekk. An, gr. I. 212. -- (6) Ἀρπ. φ. Κολωνῆται. -- Πολυδ. Ζ, 132. -- Ἡσύχ. φ. Ὁψ' ἡλθε. -- (7) Ἀρσφ. Ὀρν. 998. Σγλ. αὐτ. -- Σουιδ. φ. Μείτων. -- (8) Παισ. Α. 18. -- Sparenian, Hadr. XX, -- Στ. Βλ. φ. Ὁλύμπιον. -- (9) Πλούτ. Κίμ, 13. -- (10) Ξενοφ. Ἰππαρχ. 3. (11) Λουκ. Ζ, τραγῶδ, 10. -- (12) Δημ. κ. Ἀριστοφ. κδ'. -- Λυσ. π. Ἀδύν. στ'. κτλ. -- (13) Αὐτ. δ'. -- (14) Ἐπιγραφὴ ἀρτίως εὐρεθεῖσα.

ἀρώματα, καὶ τὰ γέλη, (1), καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι τῶν ὠνίων κέκλοι (2), καὶ αἱ σκηναὶ (3), καὶ πανταχοῦ περίξ ἡμῶν θόρυβος, καὶ κραυγαί· « Πρῶ εἰλαιον, πρῶ ὄξος, πρῶ ἄνθρακας, πρῶ ἄρτους! (4) Προσοχὴ μὴ ἀνατρέψωμεν τὸ φορτίον τῆς ἀρτοπώλειδος, καὶ μᾶς ὑβρίση ἢ λοιδώρος (5), ἢ μᾶς ἐγκαλέσ' εἰς τοὺς ἀγορανόμους (6). Ἐλθωμεν μᾶλλον εἰς τὰς μυρσίνας, πρὸς τὴν καλὴν στεφανοπλόκον (7), ἣτις ἐρυθριᾷ χαριστέρα τῶν ῥόδων τῆς, ὅταν ἀποβλέπη ἐρωτικῶς πρὸς αὐτὴν ὁ γείτων αὐτῆς ὀρνιθοπώλης, μεταξὺ φυσῶν τὰς κίχλας ὄπως φαίνονται λιπαραὶ, καὶ διὰ πτερῶν ἐκ τῆς ῥινόε καταὶ ὀρμαθοῦς συνείρων τοὺς σπίνους, οὓς πωλεῖ ἐπτὰ εἰς τὸν ὄβολόν (8). Παρ' αὐτοῖς καθήκει καὶ εὐγενέστερος βιομήχανος, ὁ κιθαρωδὸς ἐκεῖνος, ὅστις γαίρει ὅτι ἡ ἐμπειρία του τοσοῦτους περὶ αὐτὸν συνάγει ἀκροατάς. Ἄλλ' ὁ κώδων φορεῖ ὁ ἀναγγέλλων ὅτι ἀνοίγονται τὰ ἰχθυοπωλεῖα, καὶ πάντες κατέλιπον τὸν κιθαρωδόν, διότι τοῦτο ἐνταῦθα περιέμενον τὸ σημεῖον· πάντες, ἐκτὸς ἐνός, ὅστις, — ἦτον ἄρα ὁ μόνος φιλόμουσος ἐν αὐτοῖς; Ὅχι! ἦτον ὁ μόνος κωφός, καὶ δὲν ἤκουσε τὴν κροῦσιν τοῦ κώδωνος (9).

Μετὰ τῶν ἄλλων ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν παραγνωρίζομενον τρόφιμον τῶν Μουσῶν, διότι ἡ κεφαλὴ τῆς πομπῆς φθῆσα παρήλλαξεν ἤδη τὸ Ἐλευσίνιον (10) περὶ τὸ ἔσχατον πέρας τῆς ἀγορᾶς, καθ' ἣν περίπου θέσιν ἡ μικρὰ Μητρόπολις πολλὰ διατηρεῖ ἐντετειχισμένα Ἐλευσινιακὰ ἀνάγλυφα (11).

Ἄν ἦν ἡμέρα ἦτον ἐπίσημος, καὶ πρὸ πάντων ἂν ἦν μετὰ τὴν ἕκτην πρυτανείαν, ἴσως θὰ εὐρίσκομεν διὰ σανίδων κεκλεισμένην τὴν ἀγοράν (12). Ὁ ὄχλος θὰ συνέρρει ἐπίσης, ἀλλὰ, κατὰ φυλάς διαιρούμενος, διὰ δέκα εἰς τὸ σανίδωμα ἠνεωγμένων πυλῶν, καὶ οὐχὶ πρὸς ἀγορασμὸν ἢ πανήγυριν. Γέρων ῥακενδύτης ἀπαντᾷ παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἀντιοχίδος ἀνδρα τὴν ὄψιν ἐπίσημον, καὶ προτείνων αὐτῷ ὄστρακον, « γράφον, τῷ λέγει, ἐνταῦθα τὸ ὄνομα Ἀριστείδης. » — « Καὶ τί ἔχεις πρὸς τὸν Ἀριστείδην; » ἐρωτᾷ ἐκεῖνος ἰλαρῶς μειδιῶν. — « Ἐνοχλοῦμαι νὰ τὸν ἀκούω πάντοτε δίκαιον. » Καὶ γράφει ὁ Ἀριστείδης, καὶ τὸ ὄστρακον εἰς τὸν σωρὸν μετὰ τῶν ἄλλων ῥιφθὲν, ἀποτελεῖ τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν ἐξακισχιλίων. Ἀπέρχεσαι, ὦ δίκαιε, εἰς παραμυθίαν τοῦ φθόγου τῶν μικρῶν ἀντιπάλων σου (13),

ἀπέρχεσαι εὐλογῶν τὴν πατρίδα ἣτις σὲ ἀποβάλλει, καὶ διδάσκων δι' εὐγενοῦς παραδείγματος, ὅτι ὁ χρηστός ἀνὴρ ἀσκαῖ τὴν ἀρετὴν δι' ἑαυτὴν, οὐχὶ διὰ τὸν μισθὸν τῆς.

Ἐν τούτοις δ' ἡ ναῦς ἢ τὸν πέπλον φέρουσα, παραμείψασα μετὰ τὸ Ἐλευσίνιον τὸν παρακείμενον ναὸν τῆς Εἰλειθυίας (1), στρέφεται ἐφ' ἑαυτῆς καὶ διὰ τῶν ὑψηλοτέρων προΐουσα τῆς πόλεως διέρχεται πρὸ τοῦ Πρυτανείου (2), καὶ ὑπὸ τὰς Μακρὰς Πέτρας (3), τὴν βόρειον τῆς Ἀκροπόλεως ὄφρυν, εἶτα δ' ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὸ ἱερόν τῆς Ἀγραύλου (4), τὸ Ἀρακείον (5), τὸ Πελασγικόν (6), καὶ τὸ Σπήλαιον τοῦ Πανός (7), καὶ μετὰ ταῦτα ἐμπρὸς τῆς Θόλου (8), ἧς ἀνωτέρω ἴστανται τὰ ἀγάλματα τῶν Ἐπωνύμων ἡρώων τῶν δέκα φυλῶν, ἐμπρὸς τοῦ Βοιωτηρίου τῶν πεντακοσίων, τοῦ εἰς κοινὸν ἀρχεῖον (9) προωρισμένου Μητρώου, ἐν ᾧ κυλεῖ ὁ Διογένης τὸν πίθον του (10), καὶ τοῦ Πυθίου, ἢ ναοῦ τοῦ Πατρώου Ἀπόλλωνος (11) παρὰ τὴν στοᾶν τῶν δώδεκα Θεῶν, καὶ ἐλθοῦσα ἐλλυμενίζεται αὐθις ὑπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον· ἡ δὲ πομπή, τὸν πέπλον μόνον λαβοῦσα, ἀνέρχεται πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, κάτωθεν αὐτῆς τῶν τυραννοκτόνων τ' ἀγάλματα καταλείπουσα.

Ἴδου τὰ Προπύλαια ταῦτα (12), ἡ πολυτελής πεντάπυλος εἴσοδος, ἡ διαδεχθεῖσα τὴν τῶν Πελασγῶν Ἐννεάπυλον (13) καὶ δεξιῶς μὲν ἔχουσα τὸν ὠραῖον ναῖσκον, αὐτῇ ἢ Νίκῃ, μετὰ τὸν ἐν Μαραθῶνι θρίαμβον, ἀπέθεσε τὰ πτερά τῆς, ἀριστερῶς δὲ τὸ οἰκημα τὸ περιέχον ἔργα μεγάλων ζωγράφων (14). Οὐδὲν προτείχισμα ἀποκρύπτει τὴν τῶν δωρίων καὶ ἰωνίων στοᾶν αὐτῆς ἐναρμόνιον εὐκοσμίαν. Αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν ὀργισθεῖσαι ποτὲ ὅτι οἱ ἄνδρες τῶν προσεῖχον περισσώτερον εἰς τὸν πόλεμον παρὰ εἰς αὐτάς, ὑψώσαν κατ' αὐτῶν σημαίαν ἐπαναστάσεως, καὶ κατέλαβον τὴν Ἀκρόπολιν. Μάστιγν ἠγωνίζοντο οἱ ἄνδρες νὰ τὰς ἐκπολιορκήσωσι, διὰ πυρπολήσεως τῶν πυλῶν, διότι ἐκεῖναι γενναίως ἠμύνοντο, Ἀχελώους ὕδατος αὐτῶν καταχέουσαι. Ὁ Κινκσίας ὁμοῦς εἰς τῶν πολιορκητῶν, ἐπὶ πολὺ δὲν ἀντέσχεν εἰς τὴν ἀυστηρότητα τοῦ πολεμικοῦ νόμου, καὶ ἐλθὼν ἐκάλεσε πρὸ τῶν πυλῶν τὴν καλὴν Μυρρίνην, καὶ ἐζήτησε διαλλαγὴν, καὶ τῇ ἐπρότεινε νὰ δραπετεύσωσιν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Πανός, τὸ ὑπὸ τὰ Προπύλαια. Ἡ ἀστεία αὕτη τοῦ κωμικοῦ ἐπίνοια (15) θὰ ἦν ἀδύ-

(1) Εὐπόλις ἐν Πολυδ. Θ. 47. — (2) Πολυδ. Γ. 18. — (3) Ἀρπ. φ. Σκηναίαι. — (4) Ἀρσπ. Ἀγρον. 34. — (5) Αὐτ. Βίβρ. 857. — (6) Αὐτ. Σφ. 1406. — (7) Αὐτ. Θεσμωρ. 448. — (8) Αὐτ. Ὄρν. 1076. — (9) Παρὶ Ἰάσου, Στρεβ. Ἰδ. 2. — (10) Φιλόστρ. Σφ. Β, 1, 5. — Ξενοφ. Ἰππαρχ. 3. — Κλήμ. Ἀλεξ. Προτρ. σ. 13. — Ἀνδ. π. μουσ. λ'. — Αυσ. κ. Ἀνδρ. 4. — Πλούτ. π. φυγ. 17. Τὸ ἔσχατος ἀνασκαρὲν χωρίον, τὸ πρὶν νομιζόμενον Πρυτανεῖον, ἦν περὶ τὴν Ἀγοράν, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ αὐτόθι εὐρεθεῖσαι ἐπιγραφαί. (11) Ἰδ. ἐμὴν πραγματείαν ἐν Journ. d. sav. Εἰγ. 1861. (12) Αἰξ. Ῥητ. φ. Κ ο ρ ῖ α. — Σχλ. Ἀρσπ. Ἰεπ. 852. — (13) Πλούτ. Θεμιστ. 22. —

(1) Πaus. Α, 18. — Ant. Hell. II, 1061, 1062. — Ἐπιτρεχέ βεβαίως σχέσις μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἐλευθοῦς (Πινδ. Ὀλ. ΣΣ, 42) καὶ τοῦ Ἐλευσινίου. — (2) Πaus. Αὐτ. — (3) Εὐριπίδ. Ἰων. 11, 51, 282, 937, 1400. — (4) Πaus. αὐτ. — Πρίδ. Η, 53. — Εὐριπίδ. Αὐτ. 8. — (5) Πaus. Αὐτ. — Πολύαιν. Στρατ. Α, 21. — Λουκ. Ἀλ. 42. — Δημ. π. Στεφ. ψευδ. ἡ. — (6) Θεοκ. Β, 17. — Λουκ. Ἀλ. 47. — Δίε κατ. 9. — Πολύδ. Η, 102. — (7) Πaus. Α, 28. — Πρίδ. Στ. 105. — (8) Πaus. Α, 5. — (9) Δημ. π. Περσέδ. — (10) Διογ. Λαέρ. ΣΤ, 2, 22. — (11) Πaus. αὐτ. — Ἀριστείδ. 3-Α. σ. 112. — Ἀρπ. φ. Ἀ π ο λ. Π α τ ρ. — (12) Δημ. π. Συστ. εδ'. — Ἀρπ. — (13) Σουίδ. φ. Ἀπέδα. — Φαβορ. φ. Ἠπίδισον. (Σχλ. Σφ. Οἶδ. Κολ. 489. — (14) Πaus. Α, 22. — (15) Ἀριστεφ. Αυσιστρ.

νατος, ἂν ἐξωθεν τῶν Προπυλαίων ὑπῆρχε καὶ ἄλλος περιβολός. Ἡ πολυτελής δ' ἀναβάθρα περὶ ἧς οὐδὲν μνημεῖον ἢ συγγραφίως χωρίον τῆς κλασικῆς ἐποχῆς μαρτυρεῖ, ὠκοδομήθη ἐπὶ Ρωμαϊτάλκου ἀρχόντος (1), ὑπὸ Αὐγούστου καὶ Ἀγρίππου, ὧν τ' ἀγάλματα ἀνήγειρεν ὁ δῆμος εὐγνωμονῶν, ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν ἀνοδὸν ὑψηλοῦ τούτου βάνθρου (2), καὶ χαλκοῦν προσέτι νόμισμα κόψας εἰς μνήμην τῆς κατασκευῆς αὐτῆς (3). Ὄκοδόμησε δὲ τὰ προπύλαια ὁ Μνησικλῆς ἐν πέντε ἔτεσιν, ἀντὶ δώδεκα ἑκατομμυρίων δραχμῶν (4).

Ἄλλ' ἡ πομπὴ ἀναβαίνει:

« Ὅψεσθε δέ » Καὶ γὰρ ἀνοιγομένων ψόφου ἤδη τῶν Προπυλαίων » (5).

Ἰδετε τὴν θαυμαστὴν καὶ πολυῦμον ἀκρῶν (6), ἧτις ἐραμίλλως τῇ φύσει κοσμηθεῖσα ὑπὸ τῆς τέχνης, ἔστι πᾶσα ἰσρά (7), πᾶσα ἀναθημάτων καὶ ἀγαλμάτων ἀνάπλευς, αὐτὴ ἀγαλμα καὶ ἀνάθημα τοῖς Θεοῖς (8). Οἱ Πελασγοὶ πρῶτοι τὴν ἰσοπέδωσαν (9) καὶ ἐτείχισαν, διὸ καὶ ἀφ' οὗ ἔτι ὁ Κιμῶν ἀνωκοδόμησε τὸ νότιον αὐτῆς τείχος (10), παρέμεινε τῷ βορείῳ ἢ ἐπωνυμία τοῦ *Μελασγικοῦ*, καίτοι μετὰ τὰ Μηδικὰ ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους διὰ παντοίων λίθων ἐν σπουδῇ ἐπιτεκνασθέντι (11). Ποῖα ἐκπληξὶς τοῖς ὀφθαλμοῖς, ποῖα θαύματα ὅπου τὸ βλέμμα στραφῆ! Ἄδύνατον νὰ ἐπιθεωρήσωμεν, οὐδὲ κἄν νὰ ἰδῶμεν, πάντα τ' ἀναρίθμητα ταῦτα ἀριστουργήματα, ἃ παρήγαγε τῆς τέχνης ἡ ὑψηλοτάτη ἐμπνευσις καὶ τὸ καθαρῶτατον αἶσθημα. Ἀλλὰ πῶς ἐν βλέμμα κἄν νὰ μὴ ρίψωμεν εἰς τὸν Προπύλαιον τοῦτον Ἑρμῆν καὶ τὰς σεμνὰς ταύτας Χάριτας; Ὁ γλύπτης αὐτῶν εἶναι αὐτὸς ὁ Σωκράτης (12), ὅστις ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ὑπερτάτου καλοῦ, ὑψώθη εἰς τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔννοιαν. Περ' αὐταῖς ἴσταται ἡ *Κλειδοῦχος* Ἀθηνᾶ τοῦ Φειδίου (13), καὶ ἐντὸς τῶν Πυλῶν ἡ χαλκῆ Λέαινα (14) μνημεῖον πατριωτικῆς ἀρετῆς καὶ γυναικειοῦ ἥρω σμοῦ. Ταύτην τὴν χαλκῆν Ἀθηνᾶν, ὑπὸ τὴν μεσημβρινὴν στήλην τῆς ἑσῶ στοῦς, ἀνήγειρεν ὁ Περικλῆς εὐχαριστήριον τῇ Θεᾷ, ἣν ἐπωνόμασεν Ἰγυία, διότι κατ' ὄναρ τῷ ἐδίδαξε πῶς νὰ ἰάνη ἕνα τῶν οἰκοδόμων τῶν Προπυλαίων, ἐκ τῆς ὀρθότητος αὐτῶν πεσόντα καὶ συντριβέντα (15). Εἰς τοῦ Κρησίλου τὸν χαλκοῦν ἐκείνον *Διίτρεφῆ*, τὸν κατατετοξευμένον, διακρίνονται τὰ τελευταῖα ἰχνη τῆς σβεννυμένης ζωῆς (16). Πρὸς τὰ δεξιὰ ὁ μέγας χαλκοῦς ἵππος, ἐξ οὗ φαίνονται προκύπτοντες ὑπλοφόροι, εἶναι ὁ *Δούριος*, ἀνά-

θημα μὲν Εὐαγγέλου, ἔργον δὲ Στραγγυλίωνος (1) πρὸς τ' ἀριστερὰ δὲ, τὸ μέγα χαλκοῦν τέθριππον εἶναι τὸ πρῶτον μνημεῖον μεγάλου πολεμικοῦ τῶν Ἀθηνῶν κατορθώματος (2). Ποῖον δὲ θαῦμα καλλιτεχνίας ὁμοῦ καὶ χαλκοπτικῆς ἢ κολοσσιαία αὐτὴ Ἀθηνᾶ, ἡ τεσπαρακοντάπηγος, ἧς ἡ αἰχμὴ καὶ ὁ λόφος προσλάμπουσιν ὑπὲρ τὸν Παρθενῶνα τοῖς καταπλέουσιν ἐκ Σουνίου, ἧς δὲ τὸ ἀρειμάνιον ἦθος καὶ ἡ προτεταμένη ἀσπίς ἐμποιοῦσι τρόμον τοῖς κατὰ τῆς πόλεως ἐπερχομένοις ἐχθροῖς! Εἶναι τοῦ Φειδίου ἡ *Πρόμαχος*, ἡ ἐκ τῆς δεκάτης τῶν ἐν Μακρῶν λαφύρων κατασκευασθεῖσα (3). Τὴν μακρὰν δ' ἐκείνην τῶν συμπλεγμάτων σειρὰν, τὴν κοσμοῦσαν τὸ Κιμῶνιον τείχος ὑπὲρ τὸ Θέατρον διὰ παραστάσεως τῶν μαχῶν κατὰ τῶν Γιγάντων, τῶν Ἀμαζόνων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Γαλατῶν, προσήνεγκε δῶρον ταῖς Ἀθῆναις ὁ μεγαλοπρεπῆς Ἄτταλος (4).

Ἄλλ' ἀπὸ τῶν λαμπρῶν καὶ μυρίων τούτων ἔργων τῆς γλυπτικῆς ἀποσπᾶ τὴν προσοχὴν ἡμῶν τὸ θαυμάσιον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μεγαλοῦργημα, ὁ Παρθενῶν, ὅστις ἀτέφει τὴν Ἀκρόπολιν ὡς ἡ Ἀκρόπολις ἀτέφει τὴν πόλιν. Ὁ Ἰκτίνος ὠκοδόμησεν αὐτὸν, ἀξίαν κατοικίαν τῆς περιφήμου χρυσελεφαντίνης Ἀθηνᾶς τοῦ Φειδίου, καὶ οὐδέποτε ἡ τέχνη παρήγαγε τι ἐράμιλλον ἢ τοῦ ναοῦ τούτου ἢ τοῦ ἐνδρυμένου ἀγάλματος. Ἡ ὄψις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν Προπυλαίων εἶναι πρὸ πάντων καταπληκτικὴ, διότι ὑπερέχων αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ ὕψος των, παριστᾷ ἡμῖν συγχρόνως, ἐν ᾧ εἰσερχόμεθα, τὴν ἀνάπτυξιν δύο πλευρῶν του, μεθ' ὅλου τοῦ πλοῦτου τῶν κίωνων καὶ τῶν γλυφῶν αὐτῶν. Συμπληροῦν δὲ τὴν μεγαλοπρεπῆ θέαν, ἐκτείνονται πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐπίσης τὰς δύο πλευρὰς του τὸ διὰ Καρυατίδων, δι' ἰωνικῶν κίωνων καὶ διὰ χαριστάτων ἀνθεμίων περιττῶς κεκοσμημένον Ἐρεχθεῖον, νηὸς διπλοῦς, τὸ σεβασμιώτατον καὶ ἀρχαιότατον τῶν ἐγχωρίων ἱερῶν, θέατρον τῆς ἐριδος μεταξὺ Ποσειδῶνος καὶ Ἀθηνᾶς περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς χώρας, περιέχον καὶ τοῦ μὲν τὸ φρέαρ καὶ τὰ τῆς θεῖας τριαινῆς ἰχνη, καὶ τῆς δὲ τὴν ἐλαίαν, προμήτορα πάντων τῶν ἐλαιῶνων τῆς Ἀττικῆς, καὶ προσέτι τὸ οὐρανόθεν πεσόν ἐδος τῆς Πολιάδος, καὶ τοὺς τάφους τῶν γηγενῶν Ἐρεχθέως καὶ Κέκροπος (5).

Ἄλλ' αἱ θυσίαι ἐπερατώθησαν, καὶ παρεδόθη ὁ πέπλος τῇ ἱερείᾳ. Τὸ τῆς Βραχυριωνίας Ἀρτέμιδος ἀφίδρυμα (6), τὸ πρὸ τοῦ Παρθενῶνος, νηὸς ὃν οὐ μέγας (7), οὐδὲν ἔχει ὅπως μᾶς ἀναγκαιότης. Περὶ δὲ τὸν ὀπίσω τοῦ Παρθενῶνος περιφερῆ ἐκείνον ναῖσκον τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Αὐγούστου (8) μηδὲν διατρέψωμεν. Εἶναι ἔργον δουλικῶν ἡμερῶν, καὶ προῖον δουλικῶν φρονήματος.

(1) Ἐπιγραφή ἐν Ἀκροπ. — (2) Πaus. A. 22 C. I. 309. — (3) Beulé, Les Monnaies d'Athènes, σ. 394. — (4) Ἀρπ. φ. Προπύλαια καὶ τ.α. — (5) Ἀρσφ. Ἰππ. 1326. — (6) Ἀὐτ. — (7) Δημ. Περσ. σ. 149. — (8) Ἀριστ. Παναθην. σ. 149. — (9) Ἰδ. σελ. 19, σημ. 12. — (10) Πaus. A. 28. — (11) Θουκ. A. 93. — (12) Πaus. A. 22. — (13) Ἀρσφ. Θσμ. 1136 - 1142. — Pl. 35, 54. — (14) Πaus. αὐτ. 23. — (15) Πλ. Περ. 13. — Pl. 22, 40. — 34, 19. Πανν. A. 23. Ant. Hell. I, N. 43. — (16) Πaus. A. 22. — Pl. 34 19. — Ant. Hell. I N. 42. — (17) Πaus. A. 23. — Σχλ. εἰς Ἀρσφ. Ὀρν. 1128. — Ἡρόδ. φ. Δούριος. — Ant. Hell. I. N. 41.

(1) Πaus. A. 28. — Ἡρόδ. E. 77. — (2) Πaus. αὐτ. — Δημ. Περσ. σ. 149. — Ζώσιμ. E. 6. — (3) Πaus. A. 23. — Πλοῦτ. Ἀντωνίν. 60. — (4) Πaus. A. 26, 27. — Ant. Hell. I. N. 56-60. — Thiersch, Ueb. d. Erechtheion, in den Abb. d. Muench. Acad. 1843. — Πρακτ. τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθ. ἐπιτρ. 1833, κτλ. — (5) Πaus. A. 23. — (6) Σωζόμενα λείψανα. — (7) C. J. N. 478. — (8) Πaus. A. 21, 22. —

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἔρημος ἔμεινεν ἡ Ἀκρόπολις, κα-
ταλίπωμεν αὐτὴν καὶ ἡμεῖς· καὶ, ἂν πρὸ τῶν ἱερῶν
τῆς Γῆς καὶ Χλόης, τῆς Παρθένου Ἀφροδίτης,
καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ (1) διαβάντες, ἐπισκεφθῶμεν
τὴν κορυφὴν τοῦ Μουσείου, ὅπου ἐτάφη Ἀντίγονος
ὁ φιλόκαππος, ὁ ἔγκονος τοῦ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων
ἐκθρονισθέντος βασιλέως τῆς Κομμαγενῆς, ἐξομεν
χαρμᾶσιν ὄψαμα, ἀφ' οὗ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, τὸν ἐξω
κεραμεικὸν ὄλον διατρεχόμενον ὡς ὑπὸ μυριάδων
διαττόντων ἀστέρων, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Προμηθέως
ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ μέχρι τοῦ Διπύλου (2), διότι εἰς
συμπλήρωσιν τῆς πανηγύρεως τελεῖται αὐτόθι νυκτε-
ρινὴ λαμπαδηφορία (3).

Ἐάν δὲ θέλωμεν νὰ ἰδῶμεν τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα
ἐκ τοῦ Λυκαθητοῦ, ὡς ὁ Μέτων τὸν ἐβλέπεν (4), ἀ-
ναβῶμεν ἀμ' ἔω κάτωθεν τοῦ Μουσείου τὸν ὀμαλὸν
ἐκεῖνον λόφον, ὅστις εἶναι ἡ Πηνύξ. Ἡ θέσις εἶναι ὑ-
ψηλὴ, ὡς περὶ τῆς Πηνυκὸς μαρτυρεῖται (5), καὶ ὡς
ἐκεῖνη, προσεχῆς τῷ Μουσείῳ καὶ τῇ ἀγορᾷ πρὸς
τὴν Πειραικὴν πύλην (6), καὶ ἀφορῶσα, ἡ μόνη μάλ-
ιστα ἀφορῶσα συγχρόνως πρὸς τὰ Προπύλαια, τὴν
θάλασσαν καὶ τὸν Ἄρειον Πάγον (7), καὶ προσέτι,
ὡς ἦν ἡ Πηνύξ, πλήρης λάκκων, πιθακνίων καὶ οἰκο-
πέδων (8)· καὶ ὡς εἰς ἐπίματρον ἀποδείξεως, ἰδοὺ
προσκραύει ὁ ποῦς ἡμῶν εἰς ἐνεπίγραφον λίθον, φέ-
ροντα ἐν ἀρχαίοις γράμμασι τὰς λέξεις « Ὄρος
Πηνυκὸς » (9). Εἰς τοῦτου τοῦ λόφου τὴν κορυφὴν
συνεπυκνωτο τὸ πάλαι ὁ δῆμος, ἀφ' ἔτου ὁ Κλει-
σθένης ἴσως, ἐκ τῆς ἀγορᾶς μετέφερον αὐτόθι τὴν
ἐκκλησίαν (10). Ἄλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστρεψε
τὸ ἀφελῶς μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἀνάκτορον τῆς κυ-
ριαρχίας τοῦ δήμου, ὅταν ὠχύρου τὴν πόλιν, καὶ διή-
γαγε τὸ τεῖχος (11) δι' αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν συνε-
λεύσεων, εὐθὺς ὀπίσω τοῦ βήματος. Ἐσπευσεν ὁμοίως
νὰ διασκευάσῃ ἀμέσως ἕτερον βῆμα τοῦ πρώτου ἐπι-
φανέστερον, ἰσπεδῶσας τὴν ὑπ' αὐτὸ κλιτὴν, τοὺς
ὀγκώδεις λίθους, οὓς οὕτως ἐξῆγεν, εἰς ἔρεισμα τῆς
νέας πλατείας μεταχειρισθεῖς, καὶ ἐξ αὐτοφυοῦς βρά-
χου τὸ μέγα βῆμα λαξεύσας, ὡς αἰωνιζόμενος ἀπει-
στον τὴν κρηπίδα τῆς τοῦ λόγου ἐλευθερίας. Ὅταν
ὁμοίως οἱ μεταγενέστεροι εἶδον δύο βήματα, ὧν τὸ
μὲν ἄνω, καὶ ἐπιβλέπον τὴν θάλασσαν, ἀφ' οὗ εἶχε
καταπέσει τὸ τεῖχος, τὸ δὲ κάτω, καὶ ἀποβλέπον
πρὸς τὴν ξηρὰν, ἐμυθολόγησαν τότε ὅτι οἱ Τριά-
κοντα ἀπέστρεψαν αὐτὸ ἀπὸ τῆς θεᾶς τῆς εὐρείας
θαλάσσης, ἥτις κῦρνε καὶ ἐξῆρε τῶν Ἀθηναίων τὸ
φρόνημα, καὶ ἐξέκαιε παρ' αὐτοῖς τὸν ἐμφυτον ἔρωτα

τῆς ἐλευθερίας. Ἐλεγον δὲ ταῦτα, ὡς ἂν ἦν δυνατὸν
ἐκ τοῦ ἄνω βήματος νὰ ἐφάνετο ἡ θάλασσα, ἐν ὅσῳ
ἔτι τὸ τεῖχος διήρχετο ὀπίσω αὐτοῦ, ἢ ὡς ἂν ἦν ἀ-
ναγκαῖον εἰς τ' ἀληθῆ ἐγκλήματα τῶν αἰμοδόρων ἐ-
κείνων τυράννων νὰ προστεθῶσι καὶ ἕτερα φανταστά,
ὅπως καταστήσωσι τὴν μνήμην αὐτῶν ἀποτρόπαιον.

Ἄλλοτε ἦν ὁ βράχος οὗτος τὸ πολιτικὸν κέντρον
τῆς οἰκουμένης. Ὅταν ἤρετο σημεῖον ἐν ἀγορᾷ (1)
καὶ ἐκκλύττετο ἐκκλησία, ἔσπευδεν ἐνταῦθα ὁ δῆ-
μος ὁ κυματορῶς (2), τὸ μεμιλτωμένον φεύγων σχοι-
νίον (3), καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπιθυμῶν τὸ τριώβολον (4),
καὶ καταλάμβανε θέσεις ἐπὶ τῶν πετρῶν (5),
τὸ πρῶτον ξύλον τοῖς Πρυτάνεσι καταλείπων (6).
Ἄμα δ' ὁ κήρυξ, τὸ καθάρσιον ὕδωρ περιγαγὼν (7),
πῦχετο εἰς τὸν Ἰπατον Δία, ὅστις ἦν ἰδρυμένος παρὰ
τὸ βῆμα (8), καὶ ἀρᾶς εἰπὼν κατὰ τῶν πονηρῶν
καὶ τῶν δωροδόκων (9), ἠρώτα αὐτὸς ἀγορεύειν βού-
λεται; τότε φωνὴ βροντώδης ἀντήχει ἀπὸ τοῦ
βήματος, πόλεμον ἢ εἰρήνην τοῖς Ἕλλησιν ἐπισείου-
σα, καὶ ὑπέφρισε τὸ ἀκροώμενον πλῆθος, ὡς ὁ πόν-
τος ὑπὸ πνεῦμα ἀνέμου (10), καὶ ἐκινεῖτο ἡ Ἑλλάς
καὶ ἔτεινον τὸ αὖς τὰ ἔθνη, ὧν ἡ τύχη ἐνταῦθα ἐκρί-
νετο. Ἐκτοτε ἔρημος ἦν ἡ Πηνύξ, καὶ βωβὸς ἦν οὗ-
τος ὁ λίθος, μέχρις οὗ ἐθέρμανεν αὐτὸν αὐθις ἡ πρῶ-
τη τῆς ἐλευθερίας ἀκτίς, καὶ, ὡς εἰς τὸν τοῦ Μέ-
μνονος, τῷ ἀπέδωκε τὴν φωνήν.

Ἐν ᾧ δ' ἐνταῦθα κρατεῖ τοῦ βήματος (11) ἡ πο-
λιτικὴ σπουδαιολογία, ἐκεῖ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν χρη-
σμοδοτεῖ ἡ τοῦ δράματος Μούσα, οὐχὶ ὅπου κάμ-
πτονται αἱ συχναὶ ἐκεῖναι ἀψίδες τοῦ Ὠδείου, ὃ ὁ
βαθύπλουτος Ἡρώδης ἀνήγαγε τῇ μνήμῃ τῆς γυναι-
κὸς τοῦ Ῥηγίλλης (12), ἀλλὰ μετὰ τὴν σταῖν τοῦ
Εὐμένους (13), ὑπὲρ τὰς Αἰγυπίας, ὅπου περὶ τὸ νῦν
Νοσοκομεῖον ἦν τὸ Ἀθηναίων περιέχον χρυσελεφάντι-
νον τὸν Διόνυσον, περίσπμον ἔργον τοῦ Ἀλκαμέ-
νου (14). Ἐνταῦθα κατὰ χρόνους τακτοῦς ἰδίως δ'
ἐπὶ τῶν μεγάλων Διονυσιακῶν ἑορτῶν, συρρέουσιν ἔω-
θεν (15), αἱ τρεῖς μυριάδες τῶν Ἀθηναίων (16), καὶ
οὐ μόνον οἱ πολῖται, αἵτινες τὸ Θεατρικὸν διώβολον
λαβάντες (17), δίδουσιν αὐτὸ τῷ θεατρῶνι εἰς εἰσι-
τήρια, ἀλλὰ καὶ πλείστοι ξένοι ἐρχόμενοι τότε νὰ
προσφέρωσι ταῖς Ἀθήναις τὸν φόρον τῆς ὑποταγῆς
καὶ τοῦ θαυμασμοῦ των (18). Πῶς καταλαμβάνον-
ται τὰ ἐδῶλια, καὶ ἐπὶ μαλακῶν προσκεφαλαίων (19)
καθεζονται οἱ μὲν ἄρχοντες μετὰ τῶν ξένων πρέσ-
βειων εἰς τὰς πρώτας κερκίδας (20), οἱ πολῖται καὶ

(1) Αὐτ. 30. — (2) Ἀρω. — Σουῖδ. — Πλούτ. — Φώτ. — Φαβόρ. φ. Λαμπαδηφορία. — Bekk. Anecd. gr. I. 277. — (3) Φιλόχ. ἐν Σουῖδ. φ. Μ έ τ ω ν. — (4) Πλούτ. Νικ. 7. — Ἀρωτ. Ἰππ. 312 κατ. — (5) Πλούτ. Θησ. 27. — Θεμ. 19. — (6) Λουκ. δὲς κατ. 9. — Ἀρω. φ. Π ρ ο σ π ὶ λ α ι α τ α ὕ τ α. — Αἰσχ. Π ρ ο σ β κ έ — Ἀρωτ. Ἰππ. 312. — Πλούτ. Θεμ. αὐτ. — (7) Αἰσχ. κ. Τιμάρχ. κέ. — Ἀρωτ. Ἑκκλ. 224. — Ἰππ. 799. — (8) Αντ. Λελ. II, N. 889. — (9) Πλούτ. Σόλ. 30. — Ἀρω. φ. Π ά ν δ ῶ ρ α — (10) Φιλόχ. ἐν Σουῖδ. φ. Μ έ τ ω ν, καὶ τά σωζ. Ἰχνη.

(1) Ἀρωτ. Θεμ. 278, μετὰ Σγλ. — (2) Αὐτ. Ἰππ. 41. — (3) Αὐτ. Ἀρωτ. 22, μετὰ Σγλ. — Πολυδ. Η, 102. — (4) Ἀρωτ. Ἑκκλ. 284, 315, 114. — (5) Αὐτ. Ἰππ. 783. — (6) Αὐτ. Ἀρωτ. 27. — (7) Αἰσχ. κ. Τιμάρχ. ζ'. — (8) C. J. N. 495—506. — (9) Δείν. κ. Ἀριστοτ. στ'. — (10) Δημ. Περσοβ. νγ'. — (11) Ἀρωτ. Εἰρ. 679. — (12) Πaus. 2. 20. — (13) Vllr. V. 9. — (14) Πaus. A. 20. — (15) Ἀρωτ. Ὀρν. 784. — Αἰσχ. κ. Ετῆσ. κέ. — (16) Πλάτ. Συμπ. [17] Πλάτ. Συμπ. 4, Πιθα- νῶς ὄχι ὅλοι ἡμεῖς. — (18) Οὐλπ. εἰς Δημ. Ὀλυμπ. Α, ε. — (19) Ἀρωτ. Ἀρωτ. 510. 650, μετὰ Σγ. — Ἰσοκρ. κ. Εἰρήν. 29. — (20) Αἰσχ. κ. Ετῆσ. κέ. — Περσοβ. λη. — Θιάφρ. Σαρ. Β.

αἱ πολίτιδες ἐν ταῖς μέσαις (1), οἱ δὲ λοιποὶ ξένοι εἰς τὰς τελευταίας (2), καὶ οἱ δούλοι ἴστανται ὀρθοὶ εἰς τὴν ὑπεράνω τοῦ κοίλου στοάν. Ὁ Χορὸς ἤδη προχωρεῖ ὑπορχούμενος, καὶ ἄδων περικυκλοῖ τὴν θυμέλην. Ἡ αὐλαία καταβιβάζεται. Ἐνδοξὸς ἡμέρα διὰ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν! Ἀπὸ καθάρνου ὁμιλοῦσι τῶν Θεῶν τὴν γλῶσσαν τὰ ἀνθρώπινα πάθη, καὶ ἐρμηνεῖς αὐτῶν εἰσὶν ὁ βαθύς Σοφοκλῆς, ὁ τρυφερός Εὐριπίδης, ὁ δριμύς Ἀριστοφάνης. Ἐφ' ἡμέρας τινὰς (3) διήρκει ἡ εὐγενὴς αὐτῆ τῶν ὑψίστων ἐμπνεύσεων σταδιοδρομία, ἧς ἄλλα εἰσὶν αἱ τῶν λαῶν ὄλων χειροκροτήσεις, καὶ δοῖξ δι' αἰώνων ἀθάνατος. Μεγάλῃ πρὸ πάντων εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ Χορηγοῦ, ὅστις ἰδίᾳ δαπάνῃ συνήγαγε καὶ ἐδίδαξε τὸν χορὸν τοῦ νικῆσαντος δράματος, διότι ἡ νίκη κυρίως εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται, καὶ εἰς αὐτὸν δίδεται τὸ ὑλικὸν αὐτῆς βραβεῖον, ὁ Τρίπους. Τοῦτον αὐτὸς πρὸς τιμὴν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς φυλῆς ἢ ἀνίκαί καὶ ὑπὲρ ἧς ἐδαπάνησεν, ἀνατίθεισι τοῖς Θεοῖς ἐπὶ περιφανοῦς τινος βράσεως, ἧς πολλάκις καὶ ὄλου ναῖσκου δίδωσι σχῆμα διαστάσεις (4). Οὕτως ἐπὶ Ἀλεξάνδρου διεκόσμησεν ὁ Θεραύλλος εἰς περικαλλῆς μνημεῖον τὸ σπήλαιον τοῦτο τὸ ὑπὲρ τὸ θέατρον (5), καὶ ἕτεροι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀνήγειρον τοὺς ὑπὲρ τὸ σπήλαιον δύο κίονας, καὶ ὁ Λυσικράτης τὸ χαριέστατον ἐκεῖνο στογγύλον ναῖδιον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ Πρυτανεῖον (6), ἧτις ἐκ τῆς σειρῆς τῶν κοσμοῦντων αὐτὴν τοιοῦτων μνημεῖων ὠνομάσθη ὁδὸς τῶν Τριπόδων (7).

Δι' αὐτῆς ἀπέρχονται οἱ πλείττοι τῶν θεατῶν πρὸς τὸ κέντρον τῆς πόλεως. Ἄλλ' ἡμεῖς πορευθῶμεν τὴν πρὸς τὴν Ἐνεακρουνοῦν, τὴν πηγὴν ἣν ἐκόσμησαν οἱ Πεισιστρατίδαι ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ, ἧτις δὲ πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἀκμὴν τῶν Ἀθηνῶν ἐλέγετο Καλιφόρη (8). Καὶ πέραν μὲν αὐτῆς βλέπομεν ἐπὶ τῶν λόφων τοὺς ναοὺς τοῦ Εὐκλείας, τῆς Δήμητρος, καὶ τοῦ Τριποτόλεμου (9), ἐντεῦθεν δὲ τὸ Ἰσδεῖον, ὃ ὠκοδόμησεν ὁ Περικλῆς ἐκ τῶν ξύλων τοῦ Περσικοῦ στόλου, τῶν ἐκβρασθέντων εἰς τὴν παραλίαν (10), πολυέδρον καὶ πολύστυλον μετὰ περιφεροῦς ὀροφῆς, κατὰ τὸ σχῆμα μάλιστα τῆς τοῦ Ζέρξου σκηνῆς (11) διὰ λόγους ἀκουστικούς. Ἄλλ' ἀντὶ πρὸς ταῦτα, στραφῶμεν μᾶλλον πρὸς τὸν παρακείμενον περίβολον τοῦ Ὀλυμπίου, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου διπεριπτέρου ναοῦ, εἰς οὗ τὴν οἰκοδομὴν τοσοῦτοι αἰῶνες συνετέλεσαν, καὶ τοσοῦτοι συνεισέφερον ἡγεμόνες, ἀπὸ Δευκαλίωνος μέχρις Ἀδριανοῦ (12). Ἄλλ' ἀποφύγωμεν τὴν ἀλαζόνα ταύτην πύλην, ἐφ' ἧς ὁ Ῥωμαῖος οὗτος διὰ τινὰ μικροφιλότιμα δῶρα ἀξιοὶ μετὰ κόμπου νὰ ἐξώσῃ τὸν Θεσέα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ νὰ σφετερισθῇ τὰς με-

γάλας σελίδας τῆς ἱστορίας των (1). Ἐξέλθωμεν μᾶλλον τῆς πόλεως παρὰ τὸ Πύθιον (2) καὶ παρὰ τὸ Δελφίνιον, τὸ δικαστήριον τῶν ἐνδίκων φόνων (3), ἀπέναντι τῆς Θεάτρου πολυτελεστέρως ἐκείνης χαράδρας, ἧτις εἶναι τὸ στάδιον τὸ Παναθηναϊκόν. Ὁ Λυκοῦργος διεσκεύασεν αὐτὸ πρῶτος τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι, μετὰ ταῦτα δὲ διεκόσμησεν αὐτὸ πλουσιώτατα Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς, δαπανήσας τὸ πλεῖστον τῆς Πεντελιτῆς λατομίας (4).

Δροσεραὶ εἰσὶ κατὰ τὴν δαίλην αἱ ὄχθαι τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιπέρας ὠραίας διαπρέπει ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους τῆς Ἀγροτέρας Ἀρτέμιδος (5). Προσαναθῶμεν τὸν βῶν περιδιαβάζοντες, καὶ πρὸς τῆ βωμῶ τούτῳ εὐξώμεθα ταῖς Μούσαις (6), ἵσως ἐπινεύσει αὐτῶν ἐντύχωμεν ὑπὸ τὴν ἀμφιλαρῆ ἐκείνην πλάττην τῷ Σωκράτῃ μετὰ τοῦ Φαίδρου παρὰ τὸν εὐοσμὸν ἄγνον ἐπὶ τῆς πόης καθήμενον, τοὺς γυμνοὺς πόδας εἰς τὸ δροσερὸν ὑδάτιον λούοντα (7), καὶ ἐν ἀφελείᾳ λόγῳ τὰ ὑψηλότερα τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς διδάγματα ἀφηγοῦμενον.

Ἄλλὰ μεταξὺ βαδιζόντες, ἀφίχθημεν κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν περίπου σχολήν. Γόν παρακείμενον μέγαν ταῦτον περίβολον τοῦ Λυκείου Ἀπόλλωνος (8) διεκόσμησαν ὁ Πεισιστρατος, ὁ Περικλῆς, καὶ ἔσχατος ὁ Λυκοῦργος, εἰς πολυτελεῆς Γυμνάσιον ἀσκήσεων στρατιωτικῶν καὶ σωματικῶν, καὶ εἰς αὐτοῦ τοὺς τερπνοὺς περιπάτους ὁ μέγας Ἀριστοτέλης ἐνασκεῖ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν (9), ὑψῶν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὕλης εἰς τὰ αἴθια, ἀπὸ τῶν ὑστέρων εἰς τὰ πρότερα, ἀπὸ τῆς πλάσεως εἰς τὸν πλάστην.

Τοῖς Περιπατητικοῖς δὲ καὶ ἡμεῖς συγγενόμενοι, μὴ ὀκνήσωμεν πρὸς τὸν περαιτέρω περίπατον. Τὸ σύνδενδρον τοῦτο χωρίον (10), τὸ ὑπὸ τὸν τάφον τοῦ Ἰσοκράτους (11), εἶναι τὸ Κυνόσαργες, γυμνάσιον καὶ αὐτὸ, ἐν ᾧ ἀσκοῦνται οἱ νόθοι, ἀλλὰ νόθοι ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς (12), οἱ ἡμιπολιταὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐν ᾧ φιλοσοφοῦσιν οἱ ἀρχῆττον νόθοι τῆς Σωκρατικῆς σοφίας θιασῶται, οἱ μετὰ τὸν Ἀντισθένη τὴν λατρείαν τῆς ἀκράτου ἐλευθερίας μέχρι τῆς κυνικῆς ἐκφαλίσαντες ἀναιδεῖας (13). Τὸ χωρίον τοῦτο, ἱερὸν ἄλλοτε τοῦ Ἡρακλέους (14), τοῦ ἥρωος τῆς σωματικῆς δυνάμεως, μετεποιήθη εἰς Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων δυνάμεων, ὅταν καὶ τὸ ὄλον Θρησκαεῖμα ἀπὸ ὑλικῆς ὑψώθη εἰς αἴθιον. Ἐνταῦθα, ὅταν ἐπανῆλθον τροπαιοῦχοι ἐκ Μικραθῶνας, ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἀθηναῖοι (15), ὅπως καλύπτωσι διὰ ξηρᾶς τὴν πόλιν, καὶ ἐπιβλέπωσιν ἐξ ὕψους τὸ Φάληρον πρὸς ὃ ἔπλεον ὁ στόλος τῶν Μήδων.

[1] Αἰσχ. κ. Κτηρ. αὐτ. — Ἀριστοφ. Ἰππ. 704. — [2] Ἀριστοφ. Ἰππ. 23, μετὰ Σχλ. — [3] Π. λ. δ. Θ. 44 — [4] Πλούτ. Εἰς πρεσβ. πολιτ. 3. — Αὐτ. κ. φ. γ. 10. — [5] Αὐτ. Νικ. 3. — [6] C. J. N. 224. — [7] Αὐτ. Ν. 221. — [8] Πaus. Α. 20. — [9] Θεοκ. Β. 15. — [10] Πaus. Α. 14. — [11] Vitruv. V, 9. — [12] Πλούτ. Περ. 13.

[1] Ἀριστοφ. Ἰππ. 11. — Vitruv. VII, Πραο-Πaus. Α. 18. — [2] Δι' ἐπὶ τῆς Πύλης ἐπιγραφαί. — [3] Θεοκ. Β. 15. — Πaus. Α. 19. — Στρεβ. σ. 404. — [4] Πaus. αὐτ. καὶ 18. — Δημ. κ. Ἀριστοφ. κατ' ἄνω π. Ἐρ. κ. φ. — [5] Πaus. Α. 19. — [6] Αὐτ. — [7] Αὐτ. — [7] Πλάτ. Φαίδρ. σ. 219, 230 — Μάξ. Τύρ. 21, 4. — [8] Μάξ. Τύρ. αὐτ. — [9] Cit. Acad. 1, η. — Διογ. Α. Ε. 2. — [10] T. Tiv XXXI, 24. — [11] Ψ. Πλούτ. Β. 1' Ρ. Ἰσοκρ. — [12] Πλούτ. Θεμ. 1. — [13] Διογ. Α. ΣΤ', 13. — [14] Ἡρόδ. Ε, 63. — Ἀθήν. ΣΤ, 6. Πλούτ. αὐτ. — [15] Ἡρόδ. ΣΤ, 116. —

Ἡ ἐξακολούθησις τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἤθελε μᾶς φέρει εἰς τοὺς ἐν Ἀλωπεκῇ ὠραίους Κήπους (1) τῆς Ἀφροδίτης, ὧν κατὰ μέρος διετηρήθη ἐν τοῖς Ἀγγελοκήποις καὶ ἡ καλλονὴ καὶ τὸ ὄνομα. Ἀλλ' ἂν πρὸς δυσμάς στραφέντες, ὑπὸ τὰς δεινροστοιχίας τῆς λεωφόρου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Σταδίου, α πορευθῶμεν ἐκ Λυκείου εὐθὺς τῆς Ἀκαδημίας τὴν ἔξω τεῖχος ὑπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος, θέλομεν, ἐπὶ τὰ ἔγνη τοῦ Σωκράτους κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν βαίνοντες (2), ἀφίχθῃ μέχρι τῶν εἰς τοὺς δύο γυμνοὺς γηλόφους, ὧν ὁ μὲν ἀφιέρωται ταῖς Εὐγενείαι, ὁ δὲ τῷ ἱππίῳ Ποσειδῶνι (3), δοξασθεὶς διὰ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Οἰδίπου, καὶ μάλιστα διὰ τῆς μούσης τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ δ' ὀπίσω αὐτῶν τερπνὸν καὶ σύμφυτον ἐκεῖνο ἄλσος (4), εἶναι ὁ κήπος τοῦ Ἐκαδήμου, ὅστις διετήρησε μέχρις ἡμῶν τὸ περίφημον αὐτοῦ ὄνομα, δι' ὧν τῶν αἰώνων τοῦ σκοτούς καὶ τῆς δουλείας. Ἐκεῖ, μεταξὺ τῶν βωμῶν τῆς Ἀθηνᾶς, τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Ἔρωτος (5), ὑπὸ τὰς εὐσκίους πλατάνους, καὶ παρὰ τοῦ Κηριστοῦ τὰς ἀέτρους καὶ τομαῖδας βόας (6), ἀνὴρ πολίος, διὰ τοῦ φλογεροῦ βλέμματος καὶ διὰ τῆς χειρὸς δεικνύων τὸν οὐρανὸν, ἐξηγεῖ εἰς ἐνθουσιῶσαν ὁμήγουριν, διὰ φωνῆς ἧς ἡ γλυκύτης ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν τῆς ἀηδόνος, τὴν πλάσιν διὰ τοῦ πλάστου, τὰ ὕστερα διὰ τῶν προτέρων, καὶ κηρύττει μόνην ἀλήθειαν τὴν ἰδέαν, τὰ δ' ὄντα σκιᾶς αὐτῆς καὶ εἰκόνας, καὶ διὰ τῆς προφητικῆς ἐμπνεύσεως τῆς μεγαλοφυΐας διαβλέπει ὑποφώσκουσαν τὴν πρώτην αὐγὴν τῆς πολυφώτου ἡμέρας, ἧτις μετ' αἰῶνας μέλλει δι' ἀποκαλύψεως νὰ ἐπιλάμψῃ ἐπὶ τὴν γῆν. Ἡ Ἀκαδημία καὶ τὸ Λύκειον, ὡς κείνται εἰς τὰ δύο ἀντίθετα ἄκρα τοῦ κύκλου τῆς πόλεως, οὕτω κατέχουσι καὶ τὰ δύο πέρατα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, καὶ αἱ διδασκαλίαι αὐτῶν ἀλλήλας συμπληροῦσαι, διὰ τῆς πράξεως τὴν θεωρίαν, τὴν πείραν διὰ τῆς ἐμπνεύσεως, ἀπαρτίζουσι τὸν χρυσοῦν κύκλον τῆς ὑπερτάτης ἀληθείας, πρὸς οὗ τὴν περιφέρειαν τείνουσιν ὡς ἀκτίνες πάντα τῆς γῆς τὰ φιλοσοφήματα.

Ποιοὶ χρόνοι καὶ ποῖα θύματα! Ὅπου στραφῶμεν φιλόσοφοι συζητοῦσι τὰς ἀνωτάτας θεωρίας ὧν ποτε ἐπελήφθη ἀνθρώπινος νοῦς, πολιτικοὶ ἄνδρες μεγαλύνουσι δι' ἀρετῆς καὶ συνέσεως τὴν πατρίδα των, στρατηγοὶ τὴν δοξάζουσι, συγγραφεῖς εὐρίσκουσιν ἐν τῷ λόγῳ τὸ ἄκρον ὄριον τοῦ καλοῦ, καλλιτέχναι διαιωνίζουσιν αὐτοῦ τὸν τύπον ἐν λίθῳ καὶ ἐν μετάλλῳ· καὶ τοσαῦτον ἀναρίθμητα πυκνοῦνται τ' ἀριστουργήματα, ὥστε σὺ δύναμαι δηλώσαι καθ' ἕνα ἕνα. Ἡ γὰρ Ἀιτικὴ Θεῶν ἐστὶ κτίσμα καὶ προγόνων ἡρώων (7) v.

Τοιαύτη, ὡς ἐν ἀμυδροτάτῳ φωτογραφίῳ, ἦν τῆς πόλεως ταύτης ἡ παλαιὰ καὶ ἐξάριστος ὄψις. α *Ἄλλ' εἰς Ἀθῆναι, Θεσείως ἢ πρὶν πόλις* (8) v.

(1) Πaus. Α. 19. — (2) Πλάτ. Λύσις, 1. — (3) Σοκλ. Οἰδ. ἐν Κολ. 35. — Πaus. Α. 30. — (4) Σοφ. αὐτ. — Διογ. Α. Γ. 7. — (5) Πaus. Α. 30. — Σχλ. Σοφ. Οἰδ. ἐν Κολ. 57. — (6) Σοφ. αὐτ. 674. — (7) Πηγη. ἐν Στρωβ. 398. — (8) Ἐπιγραφή ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ. —

Βεβαίως, ἂν ἀπὸ τοῦ φωταυγοῦς ἐκεῖνου θεάματος στρέψωμεν τεθαμβωμένον τὸ βλέμμα εἰς τὰ περίεργα ἡμῶν, θέλουσι μᾶς φανῆ σκοτεινὰ καὶ εὐτελῆ τὰ παρόντα· ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι μικρὸν ἐτι ἀπέχομεν τῆς ὑσπληγγος τοῦ πολιτικοῦ σταδίου ἡμῶν. Ἐπάρχει δ' ἴσως καὶ ἕτερον τὸ βραδύνον τὴν πρόσδοκον, ὅτι οὐκ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἐν διακρεί πίστει μετὰ τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου λέγοντες· αὐτὸ γὰρ ἔχομεν ὡς μέκουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλειουσαν ἐπιζητοῦμεν (1) v. Διὰ ταῦτα οὔτε δίκαιον εἶναι, τὰ νῦν πρὸς τὰ τότε παραβάλλοντες, νὰ καταβαλλώμεθα ὑπὸ δυσθυμίας, οὔτε ἔμφρον καταβαλλόμενοι νὰ ὀκνοῦμεν. Τὰ μεγαλεῖα τῶν ἐθνῶν δὲν αὐτοσχεδιάζονται, οὐδ' ἀπόνως ἐπιτυγχάνονται. Μακρὰν μὲν ἐτι ἀπέχομεν τῆς ἀνθηρᾶς τῶν προγόνων ἀκμῆς, ἀλλὰ δι' ἡρωϊκῶν ἀγώνων κεκτήμεθα τὸ σπέρμα ἐξ οὗ βλαστάνει ἡ ἀνθηρᾶς. Ἡ ἐλευθερία ἡμῶν ἐβρίζωθη εἰς αἷμα μαρτύρων, καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ θρόνου καὶ τῆς εὐνομίας δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ θύματα τῶν παλαιῶν ἡμερῶν. Ταύτην κὰν τὴν ἐλπίδα ὑποτυποῖ κυρίως ἡ σήμερον τελομένη μνήμη τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου, διότι τὸ Πανεπιστήμιον ἐστὶν ἡμῖν τοῦ μελλοντος τὸ ταμεῖον καὶ ἡ πρωτίστη ἐγγύησις. Ἐξ αὐτοῦ ἐκρέουσι τὰ ζωπάροχα τῆς παιδείας νόματα, ὧν ἄνευ ἡ γνησία ἐλευθερία ταχέως μαραίνεται, ἐν αὐτῷ παρασκευάζονται καὶ ἀσκοῦνται ἄξιοι αὐτῆς λειτουργοὶ, καὶ ἐν αὐτῷ αἴρεται τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τὸ φρόνημα εἰς τὸ ὕψος τῶν παραδειγμάτων τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ἐνδοξοῖς μάχαις ἀπέδειξαν ὅτι οἱ Ἕλληνας δὲν ἀπόλεσαν τὴν τῶν προγόνων ἀνδρείαν. Ἐμῖν δ', ὃ νέοι τρόφιμοι τοῦ Πανελληνίου τούτου διανοητικοῦ ἐστιατορίου, ὑμῖν ἐνδοκίεται ὅταν σχολάζῃ ἡ τῶν πολέμων σημαία, ν' ἀποδείξητε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φρόνη, καλῶς καὶ δεόντως καλλιεργουμένη, δύναται ἐπίσης νὰ ἐπαναδείξῃ καὶ τὰς μεγάλας τῶν προγόνων ἀτυκὰς ἀρετάς. α *Ἐπιτε ὑμῖν . . . τοὺς προγόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. Καὶ γὰρ, εἰμὴ τὰς μάχας, μηδὲ τὰς στρατείας, μηδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροὶ, ἐν τοῖς νῦν συμβαίνει μιμεῖσθαι καιροῖς, . . . ἀλλὰ τὸ γ' εὖ φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. Τούτου γὰρ πανταχοῦ χρεία* (2) v. Ταῦτα σὰς ἐπαναλαμβάνω μετὰ τοῦ μεγαλοφάνου τῆς ἀρχαιότητος ῥήτορος, διότι ὡς ἡ ἐν μάχαις ἀνδρεία, οὕτω καὶ ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ μεγαλύνει καὶ δοξάζει τὰ ἔθνη· καὶ ἂν οὐδ' ἐτέρων ὀλιγορήτωμεν, οὐδὲν κωλύει νὰ ἐλπίζωμεν μέλλον τοῦ παρελθόντος ἐφ' ἡμῖν.

ΤΡΙΗΡΗΣ.

— 000 —

Κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αυτοκράτορος τῆς Γαλλίας ἐκνευπηγήθη τριήρης κατὰ σχέδιον ἀρχαῖον, ὡς ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν σκοπὸς δὲ τῆς κατασκευῆς ταύτης.

(1) Παύλου πρὸς Ἑβρ. ΙΓ', 12. — (2) Δημ. π. Περσέ. 18'.